

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

**ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ЗВУКОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНСЬКОЇ,
АНГЛІЙСЬКОЇ ТА КОРЕЙСЬКОЇ МОВ
(ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ)**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV курсу
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.01 «Українська мова і
література», ОПП «Українська мова і
література та західноєвропейська мова»
Анни ВЛАСЕНКО

Науковий керівник:

к.філол.н., доцент кафедри української
мови та прикладної лінгвістики
Оксана БАС-КОНОНЕНКО

«Допущено до захисту»

Протокол № 11 засідання кафедри
української мови та прикладної лінгвістики
ННІФ від 01.06.2023
Завідувач кафедри _____ **Сергій РІЗНИК**

КИЇВ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЛІНГВОДИДАКТИКА ЯК НАУКА	7
1.1. Поняття «лінгводидактика».....	7
1.2. Історія лінгводидактики.....	7
РОЗДІЛ 2. АРТИКУЛЯЦІЙНО-АКУСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗВУКОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА КОРЕЙСЬКОЇ МОВ	12
2.1. Звукова система української мови.....	12
2.2. Звукова система англійської мови.....	15
2.3. Звукова система корейської мови.....	18
2.4. Складотворення.....	23
РОЗДІЛ 3. ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ЗВУКОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА КОРЕЙСЬКОЇ МОВ ..	28
3.1. Зіставний аналіз артикуляційно-акустичних особливостей звуків.....	28
РОЗДІЛ 4. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ МОВ	52
4.1. Methodика вивчення мов.....	52
4.2. Поради та приклади вправ для засвоєння вимови звуків.....	53
ВИСНОВОК	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60

ВСТУП

Бакалаврська робота базується на дослідженні фонетичних особливостей (звуків та основних фонетичних явищ) української, англійської та корейської мов шляхом лінгводидактичного зіставного аналізу, пошуку шляхів для більш коректного засвоєння позицій розташування органів мовного апарату під час вимови звуків, нехарактерних для мови, яка використовується носієм у побуті.

Дослідження є актуальним і має практичне значення у зв'язку з тим, що значна кількість носіїв української мови та мовців, які вивчають англійську та корейську мови, масово стикаються з проблемами некоректної вимови, хоч українська мова є найбільш розповсюдженою для країни, на яку орієнтована ця робота – України. Англійська вважається міжнародною мовою та використовується великою кількістю іншомовних носіїв, що значною мірою збільшує потребу в оновленні методик її вдосконалення в різних аспектах, зокрема вимови; популярність корейської культури, яка набула вагомого впливу на світ, зумовила значний попит на корейську мову, яка допомагає зрозуміти системи сусідніх східних мов (китайської та японської).

Українська вимова, попри її статус державної та офіційної мови України протягом багатьох років, все ще потребує додаткових згадувань та деталізованих, доступних, теоретичних описів для широкого загалу, щоб носії мали можливість покращити цю навичку, у зв'язку із популяризацією української мови та використанням російської мови та вимови, а також суржика протягом довгого часу, що значно ускладнило розуміння та сприйняття «чистої» української вимови.

Англійська дуже стрімко й міцно увійшла у повсякденне життя сучасності. Її вивчають майже в усіх школах, коледжах та університетах України. Англійська вже давно є повноцінною частиною української мови, адже саме в англійській твориться найбільша кількість неологізмів, що швидко входять в питому лексику інших мов, зокрема й у їхню «сленгову» частину. Англійська є міжнародною мовою, що робить її актуальною мовою в будь-якій країні, а необхідність її

вивчення входить у ті спеціальності, що не пов'язані із лінгвістикою. Це зумовлює проблеми із засвоєнням англійської вимови та актуалізує потребу в методичних матеріалах, спрямованих на її тренування й засвоєння.

На сьогодні багато лінгвістичних шкіл пропонують вивчення різноманітних східних мов, однією з найбільш запитуваних є корейська. Популярність культури Південної Кореї розповсюдилась в інші європейські країни в 2013 році та її продовжує зростати і на сьогодні. Окрім цього, Україна з кожним роком налагоджує більш близькі торговельні та партнерські стосунки із Республікою Корея, що також зумовлює зростання запитів на цю мову. За статистикою корейською мовою володіють близько п'ятдесяти мільйонів людей у світі, сорок п'ять з яких живуть на території Кореї, тож попит на її знання зростає, що також сприяє розвитку потреби на матеріали (теоретичні та практичні) з правильною вимови.

Неправильна вимова може нашкодити точному розумінню інформації, яку прагне донести мовець, а, у випадках деяких мов, відсутність чіткого розуміння різниці між звуками може завадити навіть сприйняттю сказаного.

Зіставлення характеристик фонетичних особливостей запропонованих мов допоможе краще зрозуміти схоже та відмінне у їхніх вимовах, а також ті аспекти, яким потрібно приділити більше уваги під час вивчення та засвоєння.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що вона доповнює інформацію щодо зіставних артикуляційно-акустичних характеристик звукових систем слов'янської, германської та східно-азійської мови. Таке дослідження допоможе краще зрозуміти не тільки відмінності між згаданими мовами, а й деякі фактори між спорідненими групами мов, до яких вони входять.

Практичне значення роботи полягає в тому, що матеріали й аналітична інформація в ній допоможуть більш детально ознайомитись із артикуляційно-акустичними аспектами у вивченні запропонованих мов, використовувати їх та їхні відмінності у практичних цілях і для подальших, більш детальних досліджень.

Мета роботи – дослідити артикуляційно-акустичні особливості звукової будови української, англійської та корейської мов задля поглиблення знань у навчанні коректної вимови та налагодження міжкультурної комунікації.

Для реалізації мети поставлено такі завдання:

- розглянути основні артикуляційно-акустичні характеристики звуків української, англійської і корейської мов;
- проаналізувати особливості складотворення;
- провести зіставний аналіз виявлених характеристик та особливостей;
- виокремити складні нетипові випадки, що потребують більш детального розгляду під час вивчення.

Об'єкт дослідження – звукові системи (сегментні і надсегментні одиниці) української, англійської та корейської мов, вимова сегментних одиниць та вплив надсегментних одиниць на вимову сегментних, способи досягнення коректної вимови сегментних одиниць.

Предмет дослідження – спільні та відмінні артикуляційно-акустичні характеристики звукової організації української, англійської та корейської мов; особливі випадки вимови звуків у зазначених мовах.

Матеріали дослідження – аудіо- та відеоматеріали (з соціальної мережі YouTube) із записами звукових сегментів української, англійської та корейської мов; фотопалатограми і схеми палатограм та рентгенограм вказаних мов.

Методи дослідження. У процесі опрацювання теоретичного та практичного матеріалу використано описовий метод і метод спостереження. Також був застосований аналіз наукової та теоретичної літератури, зокрема праць з теоретичної та практичної фонетики зазначених мов, інтернет-джерел для подальшого описового та зіставного аналізів.

Структура бакалаврської. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновку, а також містить список використаних джерел.

У вступі до роботи описано її актуальність, мету, завдання для її реалізації, об'єкт, предмет, вказано матеріали, які використовувались у практичній частині, методи, за допомогою яких здійснювалось опрацювання матеріалу та дослідження.

У першому розділі роботи описується поняття «лінгводидактики» та лінгводидактика як наука, її історія виникнення та розвитку.

У другому розділі подано опис основного звукового складу української, англійської і корейської мови, артикуляційні характеристики звуків, а також особливості складотворення.

У третьому розділі проведено описовий та зіставний аналіз артикуляційно-акустичних особливостей вимови звуків.

У четвертому розділі запропоновано інформацію про основні положення методики вивчення мови, зібрані поради та приклади вправ для засвоєння вимови звуків.

У висновку було викладено результати дослідження та коротко узагальнено інформацію із попередніх розділів.

Загальний обсяг роботи – 63 сторінки, з них основного тексту – 57 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ЛІНГВОДИДАКТИКА ЯК НАУКА

1.1. Поняття «лінгводидактика»

Лінгводидактика – це розділ педагогіки та лінгвістики, що розробляє методику вивчення мови; «термін, що вживається на позначення функціональної частини методики, в якій досліджуються закономірності засвоєння мови, розв'язуються питання змісту курсу на основі лінгвістичних досліджень, вивчаються труднощі засвоєння мовного матеріалу та їх причини, визначаються принципи і методи навчання, шляхи і засоби формування комунікативної компетенції» [1.7]. Фактично, лінгводидактика є поєднанням наукових засад лінгвістики та дидактики.

Розрізняють три типи лінгводидактики: загальну, що охоплює закономірності процесу вивчення мови загалом; конкретну, що ґрунтується на специфіці вивчення конкретної мови; часткову, що вивчає специфічні закономірності та часткові відмінності мови, при цьому може розповсюджуватись і на рідну, і на іноземну мову [2.8-11].

Об'єктом лінгводидактики є мовленнєва діяльність. Предметом цієї науки є процес та способи засвоєння мови. Методикою є «відтворення, всебічне й глибоке пізнання предмета, вивчення його природних і закономірних зв'язків» [2. 9].

1.2. Історія лінгводидактики

Загалом лінгводидактика як повноцінна галузь науки почала формуватися досить пізно – в 70-х роках ХХ століття. З того часу науковці досі не визначилися: чи варто розмежовувати такі поняття, як «лінгводидактика» та «методика», адже, по суті, і те, і те є сукупністю теоретичних і практичних питань викладання мови. Термін «лінгводидактика» в науковий обіг увів російський мовознавець М. Шанський у 1969 році.

У «Становлении лингводидактики как самостоятельной научной дисциплины в работах американских и английских ученых» зазначається, що: «В

європейському просторі термін «лінгводидактика» запропонував Бернард Спольськи у 1978 році. Учений вважав, що освітній процес навчання та вивчення мови мають бути окремою науковою галуззю. Б.Спольськи, вживаючи термін «лінгводидактика», наповнював його таким змістом: це наука, що займатиметься «політикою мовної освіти та плануванням навчання мови; опануванням першої і другої мови; грамотним читанням і оповіданням; навчанням носіїв мови та білінгвів; навчанням представників національних меншин та емігрантів; тестуванням на знання мови» [3.3]. Водночас вчені знаходили додаткові характеристики цієї галузі, які виходили за рамки терміна, запропонованого Б.Спольськи. Наприклад, Дж.Річардс вважав, що лінгводидактика - це галузь прикладної лінгвістики, що виявляє взаємовідносини між мовою та освітою; Х.Буссман розглядав лінгводидактику як розділ прикладної лінгвістики, що включає в себе дискусійні та практичні питання пов'язані з усіма аспектами викладання та вивчення мов; Д.Крістал розтлумачив це поняття як термін, що використовується для застосування лінгвістичних теорій, методів та висновків описового характеру під час навчання рідної мови або навчання мови в усній і писемній формах у школах та інших навчальних закладах тощо. Насправді використовуючи вищезазначений термін, Б.Спольськи разом із К.Халтом мали на увазі «наукову дисципліну, що об'єднує в собі методологічний апарат лінгвістики й інших суміжних суспільних наук для розгляду широкого кола питань, пов'язаних із мовою та освітою» [4.10]. «Значна кількість дискусій призвела до відсутності точного визнання терміна «лінгводидактика» у європейському просторі. Англomовні країни й досі не визнають такої галузі навчання, натомість мають свої: «Викладання іноземної мови» і «Засвоєння другої мови».

Загалом наукові засади лінгводидактики почали своє формування із появою явища «вивчення іноземної мови». Вважається, що воно виникло ще в роки Відродження, коли досить сильну популярність мало вивчення та викладання латини. На той момент свій значний внесок у лінгводидактику зробив Ян Амос Коменський – чеський педагог, який у 1657 році розробив курс шкільної латини

з детальним навчальним планом «Opera Didactica Omnia». У цій роботі він виклав основи своєї оригінальної теорії засвоєння мови та заявив про необхідність систематичних занять та використання особливої методики викладання.

У XVIII столітті почали розвиватися методики вивчення мов, що базувалися виключно на механічному перенесенні практик та методів вивчення латини на матеріал живих мов, часто навіть із повністю ідентичним термінологічним апаратом. Усних вправ практично не було, замість них студенти мали навчитися застосовувати визуальні правила для читання письмових текстів, а також вчилися перекладати деконтекстуалізовані речення. Цей метод відомий досі під назвою граматики-перекладний метод вивчення іноземних мов.

У XIX столітті з'явилися нові методи викладання та стрімко поширилися у XX столітті. Ключову роль у цьому процесі відіграли дослідники-практики Г.Оллендорф, Г.Суїт, О.Єсперсен, Х.Палмер, Л.Щерба. Вони намагалися узгодити загальні принципи викладання мов із наявними лінгвістичними та психологічними теоріями, часто залишаючи осторонь власне практику викладання у конкретних методичних деталях. Проте, незважаючи на бурхливий розвиток методів викладання, вивчення іноземних мов в освітніх установах протягом більшої частини XX століття було вкрай неефективним, а в деяких освітніх системах залишається таким і зараз. Однак існує чимало прикладів успішного вивчення іноземної мови, які лише підкреслюють контраст між принциповою здатністю людини вивчити іноземну мову та незадовільністю багатьох мовних освітніх програм.

Загалом у лінгводидактиці виділяють два найголовніші напрямки, які умовно можна позначити як емпіричний (О.Єсперсен, Х.Палмер, Л.Блумфілд) та теоретичний (М.Берліц, Ф.Гуен). Емпіристи підкреслюють важливість наслідування та запам'ятовування мови з усіма її особливостями, наприклад, акцентом. А теоретики базуються лише на вивченні літературного зразка мови.

Українська лінгводидактика – «наука, що досліджує зміст, форми, принципи, способи і засоби навчання української мови як рідної і як державної» [5] –

отримала визнання аж у роки незалежності. Її розвитку свої дослідження присвятили учені-доктори педагогічних наук (О.Біляєв, А.Богущ, М. Вашуленко, Н.Гавриш, Н.Голуб та інші), вчені-лінгвісти (А.Загнітко, І.Кочан, Л.Мацько, М.Плющ та інші), чимало талановитих кандидатів педагогічних і філологічних наук (О.Караман, Т.Мельник, А.Нікітіна, С.Омельчук, Т.Окуневич та багато інших).

«В українській лінгводидактиці проблема мовної особистості виникла на концептуальному рівні (концепції мовної освіти в середній школі Л.Мацько, С.Єрмоленко, О.Біляєва та ін.), а далі почала досліджуватися вченими-лінгводидактами і поступово реалізовуватися у практиці вчителів-словесників та викладачів вищої школи. У докторській дисертації Г.Онкович вперше йдеться про використання засобів масової комунікації у навчанні української мови студентів-нефілологів, Л.Паламар вперше в українській лінгводидактиці визначає теоретичні засади розвитку мовної особистості студента. М.Вашуленко, О.Хорошковська, Т.Донченко та інші розвивають ідеї формування мовної особистості у своїх наукових працях, підручниках і посібниках для різних ланок мовної освіти. Необхідність формування мовної особистості спонукала до визначення найголовніших аспектів навчання української мови» [5].

Лінгводидактика корейської мови подібна до англійського зразка. При її вивченні послуговуються тими ж методиками, що й при вивченні будь-якої іноземної мови.

Висновок до першого розділу

Лінгводидактика почала свій розвиток ще за самого початку існування явища вивчення та засвоєння мов, проте як термін та галузь науки з'явилася лише наприкінці ХХ століття. Термін «лінгводидактика» увів у обіг російський вчений М.Шанський, у європейському просторі спробував розповсюдити Б.Спольський, але в англійській лінгвістиці поняття не прижилося. Українська лінгводидактика почала свій розвиток у незалежній Україні, має значні наукові здобутки та активно розвивається й зараз.

РОЗДІЛ 2. АРТИКУЛЯЦІЙНО-АКУСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗВУКОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА КОРЕЙСЬКОЇ МОВ

2.1. Звукова система української мови

Дослідженнями звукової системи української мови займалися такі фонетисти, як І.К.Білодід і М.А.Жовтобрюх («Сучасна українська мова. Вступ. Фонетика»), Н.І.Тоцька («Голосні фонемі української літературної мови»), Л.І.Прокопова («Приголосні фонемі сучасної української мови: експериментально-фонетичне дослідження»), О.В.Бас-Кононенко («Фонетика мовлення: палатограми українських складів») тощо.

Звукова система сучасної української мови нараховує тридцять вісім звукових одиниць: шість голосних, в основі яких лежить музикальний тон, породжуваний голосовими зв'язками ([a], [e], [и], [i], [o], [y]), і тридцять два приголосних, в основі яких лежить шум з більшою або меншою домішкою музикального тону, що утворюється в надгортанних порожнинах ([б], [п], [в], [м], [ф], [д], [д'], [т], [т'], [з], [з'], [с], [с'], [дз], [дз'], [ц], [ц'], [н], [н'], [л], [л'], [р], [р'], [ж], [ш], [дж], [ч], [й], [г], [к], [х], [г]). Діалектне мовлення має свій внесок у вигляді дифтонгів [іе] та [уо], які можна почути лише в певних говорах поліського регіону. Але вони не входять до основного звукового складу мови.

Кожна група звуків має власні артикуляційно-акустичні характеристики, за якими їх розрізняють і класифікують.

Розглянемо спочатку голосні звуки української мови:

[і] – голосний переднього ряду, високого підняття, нелабіалізований, вузький, більш напружений.

[и] – голосний переднього ряду, високо-середнього підняття, нелабіалізований, вузький, більш напружений.

[е] – голосний переднього ряду, середнього підняття, нелабіалізований, широкий, менш напружений.

[а] – голосний заднього ряду, низького підняття, нелабіалізований, широкий, менш напружений.

[о] – голосний заднього ряду, середнього підняття, лабіалізований, широкий, менш напружений.

[у] – голосний заднього ряду, високого підняття, лабіалізований, вузький, більш напружений.

Приклад артикуляції основних мовних органів при вимові голосних звуків української мови можна переглянути на мал.1 (голосні переднього ряду) і 2 (голосні заднього ряду).

Приголосні звуки української мови мають такі характеристики:

[б] – шумний дзвінкий, зімкнено-проривний, губний (білабіальний), твердий, неносовий.

[п] - шумний глухий, проривний, губний (білабіальний), твердий, неносовий.

[в] – сонорний, щілинний (серединний), губний (білабіальний), твердий, неносовий.

[м] – сонорний, зімкнено-прохідний, губний (білабіальний), твердий, носовий.

[ф] - шумний глухий, щілинний (серединний), губний (лабіо-дентальний), твердий, неносовий.

[д] – шумний дзвінкий, зімкнено-проривний, передньоязиковий (дентальний), твердий, неносовий.

[д'] – шумний дзвінкий, зімкнено-проривний, передньоязиковий (дентально-альвеолярний), м'який, неносовий.

[т] - шумний глухий, зімкнено-проривний, передньоязиковий (дентальний), твердий, неносовий.

[т'] - шумний глухий, зімкнено-проривний, передньоязиковий (дентально-альвеолярний), м'який, неносовий.

[з] – шумний дзвінкий, щілинний (серединний), передньоязиковий (дентальний), твердий, неносовий.

[з'] – шумний дзвінкий, щілинний (серединний), передньоязиковий (дентальний), м'який, неносовий.

[с] - шумний глухий, щілинний (серединний), передньоязиковий (дентальний), твердий, неносовий.

[с'] - шумний глухий, щілинний (серединний), передньоязиковий (дентальний), м'який, неносовий.

[дз] – шумний дзвінкий, африкат, передньоязиковий (дентальний), твердий, неносовий.

[дз'] – шумний дзвінкий, африкат, передньоязиковий (дентальний), м'який, неносовий.

[ц] - шумний глухий, африкат, передньоязиковий (дентальний), твердий, неносовий.

[ц'] - шумний глухий, африкат, передньоязиковий (дентальний), м'який, неносовий.

[н] – сонорний, зімкнено-прохідний, передньоязиковий (дентальний), твердий, носовий.

[н'] – сонорний, зімкнено-прохідний, передньоязиковий (дентально-альвеолярний), м'який, носовий.

[л] – сонорний, щілинний (боковий), передньоязиковий (дентальний), твердий, неносовий.

[л'] – сонорний, щілинний (боковий), передньоязиковий (альвеолярний), м'який, неносовий.

[р] – сонорний, вібрант, передньоязиковий (альвеолярний), твердий, неносовий.

[p'] – сонорний, вібрант, передньоязиковий (дентально-альвеолярний), м'який, неносовий.

[j] – сонорний, щілинний (серединний), середньоязиковий, м'який, неносовий.

[ж] – шумний дзвінкий, щілинний (серединний), передньоязиковий (альвеолярний), твердий, неносовий.

[ш] - шумний глухий, щілинний (серединний), передньоязиковий (альвеолярний), твердий, неносовий.

[дж] – шумний дзвінкий, африкат, передньоязиковий (альвеолярний), твердий, неносовий.

[ч] - шумний глухий, африкат, передньоязиковий (альвеолярний), твердий, неносовий.

[г] – шумний дзвінкий, зімкнено-проривний, задньоязиковий (велярний), твердий, неносовий.

[к] - шумний глухий, зімкнено-проривний, задньоязиковий (велярний), твердий, неносовий.

[х] - шумний глухий, щілинний (серединний), задньоязиковий (велярний), твердий, неносовий.

[г] - шумний дзвінкий, щілинний (серединний), глотковий, твердий, неносовий.

2.2. Звукова система англійської мови.

Дослідженнями звукової системи англійської мови займалися такі фонетисти, як П.Ладефогед («Курс фонетики»), К.Еспі-Вілсон («Артикуляційні стратегії, мовна акустика та варіативність»), Д.Брінтон і Дж.Гудвін («Навчання вимови: довідник для вчителів англійської мови для носіїв інших мов»), Н.Хомський (досліджував звукові патерни англійської мови), Г.Клеменс (досліджував теорію складотворення) тощо.

Англійська мова послуговується сорока чотирма звуковими одиницями, дванадцять з яких – голосні ([i:], [ɪ], [ʊ], [u:], [e], [ə], [z:], [ɔ:], [æ], [ʌ], [a:], [ɒ]),

двадцять чотири – приголосні ([b], [p], [d], [t], [v], [f], [z], [s], [g], [k], [ʒ], [ʃ], [j], [l], [m], [n], [ŋ], [r], [h], [w], [dʒ], [tʃ], [θ], [ð]), а ще вісім – дифтонги ([ɪə], [ɜə], [ʊ], [aʊ], [ʊə], [eɪ], [aɪ], [ɔɪ]) – складні голосні звуки, що складаються з двох елементів, але при цьому є фонетично цілісними. Також варто зазначити, що звуки англійської мови є дуже варіативними, у зв'язку з поширенням англійської мови на територіях декількох країн, а також через розповсюджене використання діалектів, що ускладнює визначення основного звукового складу мови та точних фонетичних характеристик звуків.

В англійській мові голосні (монофтонги) мають такі характеристики:

[i:] – голосний переднього ряду, високого підняття, нелабіалізований, напружений, довгий.

[ɪ] – голосний переднього ряду, високого підняття, нелабіалізований, ненапружений, короткий.

[e] – голосний переднього ряду, низько-середнього підняття, нелабіалізований, ненапружений, короткий.

[æ] – голосний переднього ряду, низького підняття, нелабіалізований, напружений, короткий.

[ɜ:] – голосний середнього ряду, низько-середнього підняття, нелабіалізований, напружений, довгий.

[ə] (звук має назву «шва») – голосний середнього ряду, середнього підняття, нелабіалізований, ненапружений, короткий.

[ɔ:] – голосний заднього ряду, низько-середнього підняття, лабіалізований (лабіалізація середня), напружений, довгий.

[ɒ] – голосний заднього ряду, низького підняття, лабіалізований (лабіалізація незначна), ненапружений, короткий.

[ɑ:] – голосний заднього ряду, низького підняття, нелабіалізований, напружений, довгий.

[ʌ] – голосний заднього ряду, низького підняття, нелабіалізований, ненапружений, короткий.

[ʊ] – голосний заднього ряду, високого підняття, лабіалізований (лабіалізація незначна), ненапружений, короткий.

[u:] - голосний заднього ряду, високого підняття, лабіалізований (лабіалізація вузька), напружений, довгий.

В англійській мові до голосних звуків зараховують дифтонги ([aʊ], [aɪ], [eɪ], [eə], [ɪə], [oʊ], [ʊə], [ɔɪ]), в яких поєднані характеристики обох елементів, з яких складається звук. Наприклад, дифтонг [aɪ] буде характеризуватися як неогублений, ненапружений голосний переднього ряду, високого підняття із неогубленим, напруженим голосним переднього ряду, високого підняття.

Характеристики приголосних англійської мови:

[p] – шумний глухий, проривний, губний (білабіальний), неносовий.

[f] – шумний глухий, щілинний, губний (лабіодентальний), неносовий.

[b] – шумний дзвінкий, проривний, губний (білабіальний), неносовий.

[v] – шумний дзвінкий, щілинний, губний (лабіодентальний), неносовий.

[w] – сонорний, щілинний, губний (білабіальний), неносовий + лабіалізований.

[m] – сонорний, зімкнено-прохідний, губний (білабіальний), носовий.

[d] – шумний дзвінкий, проривний, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[t] – шумний глухий, проривний, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[z] – шумний дзвінкий, щілинний, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[s] – шумний глухий, щілинний, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[n] – сонорний, зімкнено-прохідний, передньоязиковий (альвеолярний), носовий.

[ŋ] – сонорний, зімкнено-прохідний, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[ɾ] – шумний дзвінкий, щілинний, передньоязиковий (заальвеолярний), неносовий.

[ʒ] – шумний дзвінкий, щілинний, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[ʃ] – шумний глухий, щілинний, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[dʒ] – шумний дзвінкий, африкат, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[tʃ] – шумний глухий, африкат, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[θ] – шумний глухий, щілинний, передньоязиковий (інтердентальний), неносовий.

[ð] – шумний дзвінкий, щілинний, передньоязиковий (інтердентальний), неносовий. [j] – сонорний, щілинний, середньоязиковий, неносовий.

[g] – шумний дзвінкий, проривний, задньоязиковий, неносовий.

[k] – шумний глухий, проривний, задньоязиковий, неносовий.

[h] – шумний глухий, щілинний, глотковий, неносовий.

2.3. Звукова система корейської мови.

Дослідженнями звукової системи корейської мови займалися такі фонетисти, як Г.С.Кім («Особливості звукової системи корейських вибухових приголосних»), Х.Й.Лі («Фонетика корейської мови»), А.Де Бенедітіс («Керівництво до корейської вимови»), українська дослідниця Л.Г.Скалозуб («Сопоставительное описание согласных современных корейских и русских языков») тощо.

Корейська мова послуговується тридцятьма дев'ятьма звуковими одиницями, вісім з яких – голосні монофтонги ([i], [e], [a], [u], [ɛ], [o^u], [o], [ɯ]), дванадцять – голосні дифтонги – складні голосні звуки, що складаються з двох елементів, але при цьому є фонетично цілісними ([je], [jɛ], [ja], [jo^u], [ju], [jo], [u^wi], [u^we], [u^wɛ], [u^wa], [u^wo], [ɯi]), і дев'ятнадцять – приголосні ([p], [p'], [p^h], [t], [t'], [t^h], [k], [k'], [k^h], [s], [s'], [l], [m], [n], [ŋ], [h], [dʒ], [tɕ'], [tɕ^h]). Також варто

зазначити, що звуки корейської мови є частково варіативними, адже кожен корейський регіон сформував свої власні фонетичні особливості (наприклад, провінція Чеджу-до зберігає традиції архаїчної корейської вимови), що дещо ускладнює визначення основного звукового складу мови та точних фонетичних характеристик звуків. Трохи інакше звукове представлення має північнокорейська мова. Я розглядатиму фонетичні особливості літературної мови Південної Кореї, яка сформувалась на основі сеульського діалекту.

В корейській мові голосні (монофтонги) мають такі характеристики:

[i] (позначається літерою ㅣ) – голосний переднього ряду, високого підняття, нелабіалізований, більш вузький, більш напружений.

[e] (позначається літерою ㅔ) – голосний переднього ряду, середнього підняття, нелабіалізований, широкий, менш напружений, закритий. [ɛ]

(позначається літерою ㅚ) – голосний переднього ряду, середнього піднесення, нелабіальний, більш широкий, ніж [e], більш напружений, відкритий. У сучасній корейській мові, а точніше в Південній Кореї, ці два звуки не розрізняються та звучать, як один – [ɛ].

[ɐ] (позначається літерою ㅓ) – голосний середнього ряду, низького підняття, нелабіалізований, широкий, менш напружений.

[o] (позначається літерою ㅜ) – голосний заднього ряду, середнього підняття, лабіалізований (лабіалізація значна), вузький, більш напружений, закритий.

[ʌ] (позначається літерою ㅜ) - голосний заднього ряду, середньо-низького підняття, лабіалізований (лабіалізація значна), вузький, менш напружений, відкритий.

[u] (позначається літерою ㅜ) – голосний заднього ряду, високого підняття, лабіалізований (лабіалізація значна), вузький, більш напружений.

[ɯ] (позначається літерою ㅡ) – голосний заднього ряду, високого підняття, нелабіалізований, вузький, більш напружений.

В корейській мові до голосних звуків зараховують також дифтонги ([je], [je], [ja], [jo], [ju], [jɿ], [wi], [we], [wɛ], [wa], [wɒ], [ɰi]), характеристика яких поєднує ознаки обох звукових елементів. До речі, звука [w], як такого, у корейській мові немає. Фактично, це асимільований до відповідної ситуації звук [u], який перейняв характеристики подібні до англійського звука [w] та реалізується таким чином тільки в дифтонгах. Наприклад, дифтонг [wi] буде характеризуватися як огублений, напружений голосний заднього ряду, високого підняття із неогубленим, напруженим голосним переднього ряду, високого підняття. Також до дифтонгів зараховують йотовані голосні, які в інших мовах, зазвичай, вважаються двома більш самостійними звуками, що позначаються в однією літерою. Однак, корейська мова не має окремого звука [j], а йотація відбувається за рахунок поєднання голосних із звуком [i]. З часом вимова [i] асимілювалася до звука [j], утворюючи йотацію.

Корейські дослідники не мають єдиної думки про консонантну систему своєї мови, зокрема про глухість-дзвінкість. Деякі вважають, що при визначенні фонем корейської мови недоцільно враховувати ознаку дзвінкості-глухості як диференційну ознаку, пояснюючи це тим, що всі шумні приголосні є глухими, а сонорні — дзвінкими звуками. Така думка лягла в основу традиційної теорії корейської фонетики.

Деякі дослідники визнають, що лише в інтервокальній позиції шумні вибухові приголосні вимовляються як дзвінки: ㄱ [g], ㄷ [d], ㄸ [dʒ], ㅂ [b], а в інших позиціях - як глухі: ㅋ [k], ㅌ [t], ㅍ [p], або розглядають корейські вибухові як такі, що варіюють між дзвінкими та глухими. В результаті аналізу наукової теоретичної літератури корейських дослідників було встановлено, що на сьогодні не існує єдиної класифікації та транскрипції корейських приголосних, що викликає чимало труднощів при вивченні корейської мови іноземцями. Кількість приголосних фонем у різних класифікаціях корейських приголосних варіюється від 18 до 21. Не всі дослідники визнають наявність дзвінких та напівдзвінких алофонів вибухових приголосних, йотованого звука

[j], напівголосного [w]. Більшість дослідників визнають, що у характеристиці корейських щілинних приголосних важливі ознаки напруженості-ненапруженості та придиховості-непридиховості: щілинні приголосні в корейській мові об'єднують у трійки — ненапружений-напружений-придиховий — [p]-[p']-[p^h], [t]-[t']-[t^h], [k]-[k']-[k^h].

Для своєї роботи я виділила такі характеристики приголосних корейської мови:

[p] (позначається літерою ㅍ) – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-проривний), лабіальний (білабіальний), неносовий.

[p'] (позначається літерою ㅍ') – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-проривний) глоталізований, лабіальний (білабіальний), неносовий.

[p^h] (позначається літерою ㅍ^h) – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-проривний) придиховий, лабіальний (білабіальний), неносовий.

[m] (позначається літерою ㅁ) – сонорний, зімкнений (зімкнено-прохідний), губний (білабіальний), носовий.

[t] (позначається літерою ㅌ) – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-проривний), передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[t'] (позначається літерою ㅌ') – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-проривний) глоталізований, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[t^h] (позначається літерою ㅌ^h) – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-проривний) придиховий, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[s] (позначається літерою ㅅ) – шумний глухий, щілинний (серединний), передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[s'] (позначається літерою ㅅ') – шумний глухий, щілинний (серединний) глоталізований, передньоязиковий (альвеолярний), неносовий.

[l] (позначається літерою ㄹ) – сонорний, щілинний (боковий), передньоязиковий (заальвеолярний), неносовий.

[n] (позначається літерою ㄴ) – сонорний, зімкнений (зімкнено-прохідний), передньоязиковий (дентальний), носовий.

[ŋ] (позначається літерою ㅇ) – сонорний, зімкнений (зімкнено-прохідний), задньоязиковий (велярний), носовий.

[tɕ^h] - (позначається літерою ㄸ) – шумний дзвінкий, зімкнений (зімкнено-щілинний), дорсальний (палатальний), неносовий.

[tɕ'] (позначається літерою ㄸ') – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-щілинний) глоталізований, дорсальний (палатальний), неносовий.

[tɕ] (позначається літерою ㄸ) – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-щілинний), дорсальний (палатальний), неносовий.

[k] (позначається літерою ㄱ) – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-проривний), задньоязиковий (велярний), неносовий.

[k'] (позначається літерою ㄱ') – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-проривний) глоталізований, задньоязиковий (велярний), неносовий.

[k^h] (позначається літерою ㅋ) – шумний глухий, зімкнений (зімкнено-проривний) придиховий, задньоязиковий (велярний), неносовий.

[h] (позначається літерою ㅎ) – шумний глухий, щілинний (серединний), фарингальний, неносовий.

Більшість шумних корейських приголосних, а також сонорний [l], у системі мовлення мають свої постійні алофони – варіанти, що найчастіше реалізуються в інтервокальній позиції, тобто у позиції між голосними, набуваючи дзвінкості. [k] набуватиме характеристик щілинності, фарингальності та звучатиме, як [g]. Така ж ситуація буде із [t], який

асимілюватиметься до [d], [p] до [b], [tɕ] до [dz] (саме в інтервокальній позиції). Щілинний [l] у інтервокальній позиції набуватиме характеристик вібранта [r].

2.4. Складотворення.

Звуки у мовленні не існують ізольовано, а поєднуються у склади. Складотворення у всіх мовах є важливим аспектом при вивченні мови. Часто звуки вивчають саме за допомогою їхньої реалізації у складах.

В українській мові складотворчими звуками є лише голосні (кількість складів у слові визначатиметься кількістю голосних), наприклад, пе-ре-пи-су-ва-ти – шість складів, сум-нів – два склади, брид-ко – два склади. Складоподіл української мови майже завжди буде неважким та однозначним. За структурою склади поділяють на відкриті/закриті, а за характером початкового елемента – прикриті/неприкриті. У підручнику «Сучасна українська мова. Лексикологія. Фонетика» зазначається таке: «У правилах українського складоподілу враховано дію висхідної звучності, а також тенденцію до збереження відкритості складу [...]» [2, ст.247]. В українській мові звуки в окремих складах рідко сильно впливають на вимову одне одного так, щоб призвести до значних артикуляційних змін та інакшого звучання. Із найрозповсюдженіших змін можна згадати назалізацію (приголосні із носовим забарвленням будуть додавати носового відтінку голосним поруч), лабіалізацію (голосні із лабіалізацією будуть огублювати приголосні поруч), пом'якшення (зазвичай звук [i] надає ознаку м'якої вимови нем'яким приголосним) тощо. Загалом усі ці явища не ускладнюють засвоєння вимови, а утворюються природним шляхом у мовному потоці. Їх не потрібно вивчати окремо, бо утворюються вони автоматично.

В англійській мові складотворчими є не тільки голосні (монофтонги та дифтонги), а й приголосні сонорні звуки [l], [m], [n], наприклад, sim-u-late, same-ra, jus-tice, ta-ble, ap-ple, puz-zle. Принцип поділу на склади в англійській буде не таким простим, як в українській мові: правила читання англійських звуків будуть залежати від кількісних та якісних характеристик сусідніх звуків. Голосні

звуки в англійській мові можуть бути «німими» та зовсім не вимовлятися, проте графічно займати певне місце в складі. Такі голосні не утворюватимуть складів.

Для того, щоб [l], [m], чи [n] стали складотворчими, вони мають реалізовуватися у певних позиціях, а саме:

1) [l], [m], чи [n] має знаходитися у складі з «німим» голосним (ru-pil ['rju:.p^əl], dou-ble ['dʌb.^əl], blos-som ['blɒs.^əm]);

2) сонорний перебуватиме у позиції після шумного приголосного, або відділятиметься від нього «німим» голосними (fi-nal ['faɪ.n^əl], le-vel ['lev.^əl]);

3) склад із складотворчим приголосним знаходитиметься наприкінці слова, або інколи в середині (gen-tle-men ['dʒen.təl.m^ən]);

4) склад, створений таким сонантом завжди буде ненаголошеним.

Для сонорного [l], з яким утворюватиметься найбільша кількість складів, будуть існувати ще такі умови складотворення:

1) [l] перебуватиме у складі наприкінці слова, після шумного приголосного та перед «німим» голосним [e], як у вже згаданому слові dou-ble (['dʌb.^əl]);

2) сонорний перебуватиме у позиції наприкінці слова після шумного приголосного, що поєднується з «німим» голосним, як у вже згаданому слові le-vel (['lev.^əl]).

Також особливі умови складотворення існують для сонорного [n]:

1) [n] буде складотворчим у заперечних формах допоміжних та модальних дієслів, які графічно та фонетично є одним словом. Наприклад doe-sn't (['dɔz.^ənt]), coul-dn't (['kʊd.^ənt]).

2) сонорний утворюватиме склад в формах Past Participle неправильних дієслів, наприклад, writ-ten (['rɪt.^ən]), for-go-tten ([fə'gɔ:t.^ən]).

3) як і [l] буде складотворчим наприкінці слова, після шумного приголосного, що поєднується з «німим» голосним, наприклад, e-le-ven ([ɪ'lev.ən]), cot-ton ([ˈkɒt.ən]).

[m] буває складотворчим дуже рідко.

В англійській мові також виділяють закриті/відкриті та прикриті/неприкриті склади.

Тут складоподіл відрізняється від українського, адже в англійській вимові одна й та сама літера не завжди вимовляється однаково. Найперше склад, все ж, подібно до української, визначатиметься за складотворчими звуками, але деякі склади визначатимуться за наголосом. Наприклад, у слові create наголос чітко виділятиме дифтонг [eɪ] та приголосний [t], хоча графічно маємо зображення двох голосних літер а та е, а також приголосної t. Нетиповими для української мови будуть випадки, де в слові попередній склад закінчується голосною, а наступний голосною починається, як в словах seeing, bluish. У такому випадку склад визначатиметься за переходом від першого голосного звука до другого: ['si:-ɪŋ], ['blu:-ɪʃ]. Такі ситуації можуть потребувати додаткової уваги при засвоєнні мови, зокрема, розгляд варіацій окремих звуків в певних звукопоєднаннях, які надаватимуть тим чи іншим звукам інших характеристик або забиратимуть їх, як у випадку із «німими» голосними.

У корейській мові, як і в українській, складотворчими звуками будуть теж тільки голосні, наприклад, 거-기 [ko-gi] (м'ясо), 선-생-님 [son-seŋ-nim] (вчитель), 청-소-하-다 [tɕʰoŋ-so^u-ha-da] (прибирати). Складоподіл буде однозначним завжди: один склад ніколи не може містити більше, ніж чотири звуки, серед яких тільки один буде голосним. Корейські склади мають два поверхи: верхній та нижній – патчім. Звуків у верхньому поверсі завжди буде два, вони будуть однозначними та читатимуться за типовими правилами, якщо не відбувається асиміляції. Нетиповою буде лише літера ㅇ, яка на початку складу ніколи не матиме звука (також буде «німою»), адже слугуватиме лише інструментом складотворення. Згідно із правилами склади корейської мови графічно не

можуть починатися з голосної літери, проте фонетичні слова, тобто звукові, доволі часто можуть починатися з голосної. У такому випадку літеру ㅅ на письмі ставлять на початку складу перед голосною, щоб графічно слово починалось із приголосної.

У нижньому поверсі може стояти від однієї до двох приголосних літер. Одна з літер зазвичай не має звукового представлення: вона просто випадає або асимілюється за характеристиками іншого приголосного допоки не виникне ситуації, де вона потребуватиме свого представлення. Наприклад, у складі 읽다 [ikta] (читати) звук [l] випадатиме, але при приєднанні певних закінчень, які починаються із голосних, наприклад, 읽어요 [ilkaj^o] (читаю), «німий» звук набуватиме своїх звичайних характеристик. Також такі звуки, як [s], [s'], [tɕ], [tɕ^h], [h], [t'] асимілюватимуться у нижньому поверсі до [t]. Наприклад, 있다 [it'a], 꽃 [k'ot].

У корейській мові, в порівнянні з іншими, дуже багато асимілятивних процесів, які відбуваються регулярно, а також часто зустрічається явище набуття дзвінкості глухими приголосними в інтервокальній позиції. Такі фонemi, як [g], [b], [d], [dʒ], [ʃ] (реалізується в позиції перед [i]), використовуються практично так само, як і повноцінні окремі звуки, наприклад, [kogi] (м'ясо), [ʃiktan] (ресторан) тощо. Вимові фонем, у такому випадку, доведеться приділити не менше уваги, ніж основним звукам.

Висновки до другого розділу

У цьому розділі були опрацьовані необхідні для зіставного та описового аналізу артикуляційно-акустичні характеристики звуків української, англійської і корейської мов, які будуть використані в подальшому дослідженні. Зіставлення даних описів допоможе більш детально зрозуміти методи викладання іноземної мови та шляхи розробки лінгводидактичних вправ і методик.

Також були надані принципи складотворення та особливі впливи звуків у звукосполуках одне на одного. Ці явища виявились важливими для англійської та корейської мови, де звуки набувають або втрачають певні характеристики в потоці мовлення, навіть у коротких сегментах.

РОЗДІЛ 3. ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ЗВУКОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА КОРЕЙСЬКОЇ МОВ

3.1. Зіставний аналіз артикуляційно-акустичних особливостей звуків.

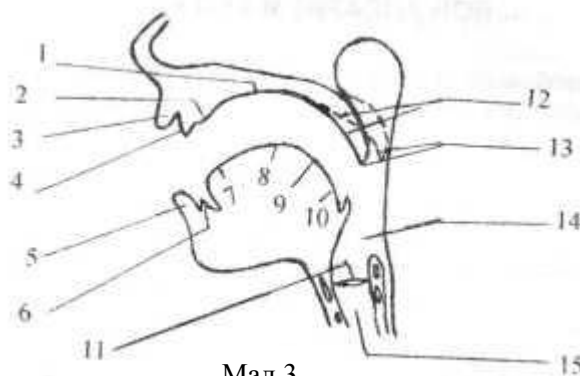
За поданим списком звукових характеристик уже можна визначити, що звуки аналізованих мов (української, англійської та корейської) загалом дуже відрізняються, хоч і мають певні подібності. Більш детально цю різницю ми можемо розглянути за допомогою фонетичних характеристик українських та англійських звуків, поданих у попередньому розділі, а також моїх власних спостережень.

Найперше, варто звернути увагу на кількість звуків, зокрема голосних: у всіх мовах вона різна, що дає попереднє усвідомлення того, що артикуляція деяких з них потребуватиме більш детального розгляду.

За набором артикуляційних характеристик голосні звуки англійської мови дуже подібні до голосних української (ряд, ступінь підняття, лабіалізація тощо), але мають диференціацію за тривалістю. Звуки [i:], [u:], [z:], [ɔ:], [a:] характеризуються довготою, а [ɪ], [ʊ], [e], [ə], [æ], [ʌ], [ɒ] – короткістю. В українській мові голосні звуки також мають характеристику тривалості, але її диференціюють лише під час фонетичного дослідження складів слова, адже на тривалість голосного впливає його розташування відносно наголосу. Тож ця ознака не вважається основною. Також варто зазначити, що від тривалості звука в англійській мові залежить значення слова, наприклад, [kɒd] означає тріска́, а [kɔ:d] – мотузка. В українській мові тривалість будь-якого голосного не впливатиме на семантику лексеми. Музичний наголос у корейській мові також, часом, змінює тривалість голосного, надаючи слову нового значення: наприклад, слово 눈 має два значення в залежності від тривалості вимови голосного - [nʊn] око та [nu:n] сніг. Також корейські звуки є досить варіативними у потоці мовлення, часто можуть змінювати свої характеристики, уподібнюючись до інших звуків. Наприклад, у слові 벌 літера ㅅ , яка зазвичай відображає звук [ʌ], має звучання [ə:] - [pə:l].

При постановці вимови найвизначнішу роль відіграє правильне розуміння форми та положення язика відносно місця виникнення контакту при вимові звука, тому цьому органу мовного апарату варто приділити основну увагу.

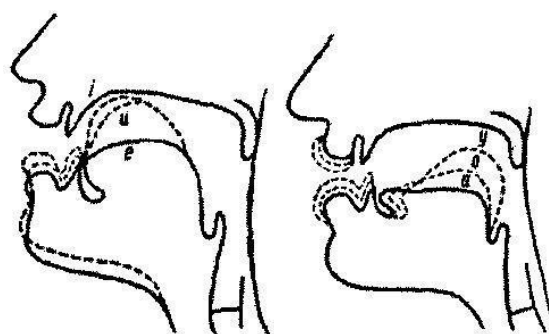
Голосні. Найбільш подібними у трьох мовах є звуки [a], англійський [ʌ] та корейський [ɐ], який часто позначається так само, як український [a]. Всі три звуки вимовляються з найменшою напругою. Для того, щоб вимовити [a] достатньо опустити нижню щелепу так,

Мал.3

щоб губи були широко відкриті, та напружити голосові зв'язки, додаючи значну кількість голосу (мал.2). Англійський [ʌ] буде вимовлятися коротше, швидше.

Також подібним чином творяться звуки український [i] та корейський [i]. Для того, щоб вимовити [i], потрібно несильно опустити нижню щелепу, розтягнути бокові кінчики губ та високо підняти передню частину спинки язика (мал.1 і мал.3 (між 7 та 8)) (не кінчик язика, він не

Мал. 1. Артикуляція звуків e, u, i

Мал. 2. Артикуляція звуків a, o, y

має підніматись), напружуючи голосові зв'язки. Для англійського [i] губи потрібно розтягнути не так широко, він є менш напруженим, а також більш коротким, тому вимовляти його потрібно швидше, вибуховим потоком голосу.

Для того, щоб вимовити український звук [u], потрібно опустити нижню щелепу так само, як при вимові [i], розтягнути кінчики губ і підняти задню частину спинки язика достатньо високо, так, щоб вона не торкалась піднебіння (мал.1 та мал.3 (9)), напружуючи голосові зв'язки. При вимові корейського звука [ɯ] органи мовного апарату перебувають приблизно в тому ж положенні, але задня частина спинки язика піднімається максимально високо, торкаючись піднебіння. В англійській мові подібні звуки відсутні.

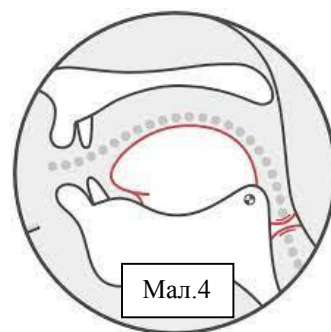
Подібними також є український звук [y], англійський [ʊ] та корейський [u]. Для вимови українського [y] потрібно сильно напружити та звузити губи, при цьому необхідно підняти задню частину спинки язика (мал.2 і мал.3 (9)), напружуючи голосові зв'язки. Для англійського [ʊ] органи мовного апарату мають прийняти всі ті самі позиції, але нижня губа при звуженні має знаходитись трохи нижче за верхню. Корейський [u] дуже подібний до англійського, але трохи ширший, тому губи мають бути більш розслабленими.

При вимові українського [o] губи потрібно звузити, але менше, ніж при вимові [y], задню частину спинки язика підняти середньо (мал.2 та мал.3 (9)), напружуючи голосові зв'язки. При вимові англійського [ɒ], який є найближчим відповідником українського [o], спинку язика потрібно піднімати нижче та менше напружувати губи. Він буде вимовлятися коротко. Позиція язика в корейського [o] буде такою ж, як і в українського, але губи при його вимові мають бути більш напруженими, а повітря має виходити не вперед, а вниз, тобто нижня губа буде висунута вперед та трохи перекривати нижню. Таким чином звук набуває нетипової основної характеристики закритості та більшої значної напруженості. Окрім цього, в корейській мові є ще звук [ʌ], який за звучанням також походить на український [o]. Проте [ʌ] є значно ширшим за попередні згадані звуки – відкритим, в його творенні також бере участь задня частина спинки язика, але вона має низько-середнє підняття, тобто вище за англійський [ɒ], але нижче за український [o]. Менша напруженість та значніша відкритість роблять звучання [ʌ] дещо уподібненим до [ʌ].

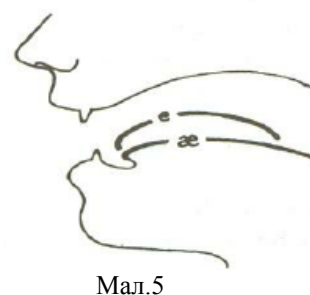
Для того, щоб вимовити український [e] необхідно невисоко (середньо) підняти передню частину спинки язика (мал.1 та мал.3 (між 7 та 8)) та розтягнути губи, проте не так широко, як при вимові [i], менш напружено, додаючи голос. Англійський звук [e] матиме подібне звучання, але при його вимові губи потрібно розкрити та розтягнути ширше, зробити його більш відкритим, а передню частину спинки язика підняти менше. Корейський [e] дуже подібний до українського за положенням язика, але є більш відкритим та широким, як [i].

Англійські звуки [æ] та [ə] не мають відповідників у корейській та українській мові. Їхня артикуляція є досить нетиповою, тому їм варто приділити окрему увагу.

Звук [æ] має вимову подібну до [ʌ] та [e]. Він має низьке підняття, але в його творенні бере участь передня частина спинки язика, а не задня, а губи розкриваються ширше та напружуються (Мал.4).

Звук [ə], який ще називають «шва», промовляється за допомогою розслаблення ротової порожнини та нижньої челюсті. Він такий само вільний та відкритий, як [ʌ] чи [a]. Проте при вимові [ʌ] чи [a] язик залишається у дуже низькій, практично незмінній зі спокійного положення, позиції, а при вимові [ə] середня частина спинки язика (мал.3 (8)) піднімається на середній рівень, губи розкриваються, як уже зазначалось, розслаблено (Мал.5).

Варто ще раз згадати, що голосні звуки англійської мови, які я вже проаналізувала в цьому розділі, мають характеристику короткості. Це означає, що для їхньої вимови потрібна приблизно така ж тривалість голосу, як і для вибухових приголосних.

Довгі голосні. Англійським звукам [i:], [u:], [z:], [ɔ:], [a:], які характеризуються довготою, треба приділити окрему увагу. Хоч ці звуки і є дуже подібними до своїх коротких відповідників, все ж із-за довжини, часом, мають дещо інакші позиції органів мовного апарату при вимові.

Такі пари звуків, як [ʌ] та [a:], [ʊ] та [u:], а також [i:] та [ɪ] мають лише одну диференційну ознаку, яка не є складною: довгі звуки є більш напруженими за короткі. Натомість [ɔ:] у порівнянні з [ɒ], окрім напруженості, має також трохи вище підняття задньої частини спинки язика.

Особливим серед довгих звуків є [з:], адже, попри значну кількість подібних коротких звуків ([e], [ə], [æ]), жоден не збігається з ним за характеристиками. [з:] твориться за допомогою середньої частини спинки язика, яка піднімається не дуже високо.

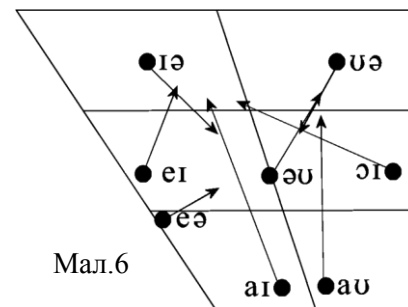
Тим, для кого українська мова є рідною, варто приділити більше уваги середньоязиковим голосним, які є нетиповими для української вимови, але присутні і в англійській, і в корейській.

У корейській мові раніше також було розрізнення довжини для кожного голосного, але зараз вважається, що це явище майже повністю нейтралізовано (хоча воно все ще є обов'язковим)[11]. Довгі голосні вимовлялися дещо периферійніше (віддаленіше від центру), ніж короткі – для більшості мовців, які все ще використовують контрастну довжину голосних, довгий /ʌ:/ насправді є [ə:][12] (при вимові коротких голосних корейці використовують частини спинки язика ближчі до середини, а при вимові довгих більшість з них творять суто передньою чи задньою частиною спинки язика у їх крайніх точках). Також при вимові довгого [ʌ] – [ʌ:] – язик піднімається вище, а фокус творення переходить із задньої частини спинки язика до середньої (це єдиний корейський довгий голосний, який тяжіє до середньоязиковості). А, наприклад, [a] стає більш задньоязиковим. В інших випадках довгі голосні просто більше тяжіють до країв фокусів за свої короткі відповідники.

Дифтонги. Найбільш нетиповим явищем для української мови серед голосних звуків є дифтонги, адже в ній їх немає (лише в певних діалектах і в дуже невеликій кількості). В англійській і в корейській дифтонги входять до основного звукового складу мови.

Дифтонги, попри наявність у них звукових характеристик двох монофтонгів, мають фонетичну цілісність та вважаються одним звуком, а також мають більшу довготу, наприклад, [ɔɪ] у слові [bɔɪ], [aɪ] у слові [faɪnd]. «Найчастіше в дифтонгах один елемент є вершиною складу, а інший (так званий *глайд* або напівголосний) лише його супроводжує. У залежності від

розташування вершини складу, розрізняють дифтонги *спадні* (*низхідні*), у яких склад утворюється першим елементом (напр. нім. *Leid* [laet], англ. *house* [haʊs]), та *висхідні*, в яких склад утворюється другим елементом (напр. ісп. *fuego* [fuego], словац. *riad* [riat])» [9]. Під час їх вимови артикуляція рухається, як при вимові складу (Мал.6).

Мал.6

Англійські дифтонги [iə], [zə], [zv], [av], [və], [eɪ], [aɪ] та [ɔɪ], фактично, мають артикуляцію тих звуків, з яких складаються. При їхній вимові органи мовного апарату перебувають у позиціях, як при вимові першого голосного, а потім різко змінюють їх, рухаючись до місць для вимови другого голосного, утворюючи звуковий склад. Наприклад, для вимови [aɪ] необхідно спочатку зберегти язик у низькій позиції і розслаблено відкрити губи, значною мірою опускаючи нижню щелепу та напружуючи голосові зв'язки, потім, не прибираючи голосу, підняти передню частину спинки язика, зменшити відстань між губами та щелепами. Для того, щоб вимовити [iə] потрібно високо підняти передню частину спинки язика, нешироко розкрити губи та нижню щелепу, напружуючи голосові зв'язки, потім, не прибираючи голос, розтягнути губи ширше, опустити передню частину спинки язика та невисоко підняти середню, трохи більше опускаючи нижню щелепу.

У корейській мові дифтонги є дещо нетиповими, адже містять не класичне поєднання двох голосних, а напівголосного й голосного: [wi], [we], [wɛ], [wa], [wo]. Раніше в основі цих дифтонгів лежав звук [u], але у потоці мовлення він асимілювався [w] і зараз не вимовляється так само чітко, як при його ж вимові у якості монофтонга. Дифтонги [wi], [we], [wɛ], [wa] і [wo] матимуть вимову тих звуків, з яких складаються, при цьому головний акцент падатиме на другий звук, тобто вони всі є висхідними. Наприклад, у слові 회사원 [hwésawón] (офісний працівник) звуки [e] та [o] мають сильніше звучання, ніж звук [w]. Різниця між

звуками [we] та [wɛ] у сучасній корейській вимові практично немає або вона зустрічається рідко.

Для того, щоб вимовити дифтонги зі звуком [w] потрібно звузити губи, як при вимові [u], та високо підняти задню частину спинки язика, напружуючи голосові зв'язки, після першого звука, яким і буде [w], язик та губи потрібно перевести в ті ж положення, які необхідні для вимови наступного голосного, як монофтонга, наприклад, низько опустити язик та розслабити губи, якщо це дифтонг [wa] або висунути верхню губу над нижньою та трохи опустити задню частину спинки язика, якщо це дифтонг [wo] тощо.

У дифтонгу [wi] наголос падає на перший звук [ɰ] (의사 [wisa] (лікар)), водночас другий звук дещо редукується, набуваючи часткової подібності до звука [j], якого повноцінно немає в корейській мові. При вимові цього дифтонгу основну увагу потрібно звернути на [ɰ] та наголосити його, а [i] вимовити трохи редуковано (скорочено).

Таке ж явище сталось і в дифтонгах [je], [jɛ], [ja], [ju], які є дуже подібними до українських йотованих голосних [je], [ja], [ju]. Ці дифтонги творилися за допомогою звука [ɰ], але в потоці мовлення він набув характеристики йотованості. Фактично, середньоязиковий голосний став подібним до середньоязикового приголосного [j]. Різниця між звучанням [je] та [jɛ] практично немає. А от дифтонги [jʌ] та [jo] відповідників в українській мові не мають, але специфічної вимови також: фактично, це будуть йотовані [ʌ] та [o]. Оскільки в корейській мові складотворчими є голосні, основним звуком в цих дифтонгах буде другий. Корейський [j] буде ширшим за український: губи при його вимові потрібно розтягнути, як при вимові [i]. Також для його вимови потрібно опустити кінчик язика (Мал.3 (7)), притискаючи його до нижніх ясен та зубів, натомість середня частина спинки язика має перекривати бокові зуби (жувальні) з обох боків та торкатися піднебіння. У момент вимови у середній частині язика утвориться щілина, через яку вийде повітря та голос і утвориться звук. Наступним кроком положення органів мовного апарату

потрібно перевести у позиції, необхідні для вимови голосного, що стоїть другим у дифтонгу, подібним чином, як у дифтонгах зі звуком [w].

Приголосні. Приголосні творяться значно важче, ніж голосні, та, часом, для їх вимови достатньо всього лиш шуму – потоку повітря. В українській, англійській та корейській мовах деякі з них сильно відрізняються та мають особливі характеристики, які є нехарактерними для приголосних інших мов або не так яскраво та чітко виражені (наприклад, м'якість в українській мові, аспірація (придиховість) в англійській та корейській). Деякі звуки однієї мови не мають відповідника або навіть подібних звуків у іншій. Їхня артикуляція буде найнетиповішою та засвоюватиметься найважче.

Для того, щоб утворити український звук [v] потрібно верхню і нижню губу зімкнути та підтиснути одна до одної. Повітря, що видихається, має прориватися в щілину між ними. Голосові зв'язки працюють, горло тремтить (тобто є голос). Повітряний струмінь проходить між губами у момент їх розкриття. Язик при вимові даного звука не є активним, але має бути трохи напруженим та підніматись задньою частиною спинки до піднебіння, зберігаючи вільний прохід для повітря посередині спинки. Англійський звук [v] вимовляється практично ідентично, але нижня губа має бути у позиції під верхніми зубами, затискатися ними перед виходом повітря. Ще одним подібним до [v] звуком є [w], але в його творенні не беруть активної участі зуби, натомість вагому роль відіграє язик. Щоб вимовити звук [w] потрібно звузити губи, як при вимові [u], та високо підняти задню частину спинки язика, напружуючи голосові зв'язки. В момент вимови та виходу потоку повітря губи потрібно розкрити так, ніби ви збираєтесь сказати [л], але трохи вужче. У корейській мові подібні звуки відсутні, хіба що присутній [w]-подібний звук у дифтонгах, який не функціонує повноцінно, як окремий звук. При запозиченні англійських слів у корейську мову корейці заміняють [v] та [w] найближчим за артикуляцією алофоном [b], який, зазвичай, утворюється від [p]. Наприклад, можна порівняти вимову англійського слова ['tel.ɪ.vɪz.ən] та це ж слово як англізм у корейській мові: [tʰɛləbidz^oon].

У творенні українського звука [б] беруть активну участь тільки губи. Для того, щоб його вимовити верхню і нижню губу потрібно зімкнути та підтиснути одна до одної. Язик при цьому має бути трохи напруженим та підніматись задньою частиною спинки до піднебіння, зберігаючи вільний прохід для повітря посередині спинки, а увула – закривати прохід у носову порожнину (фактично, воно має напружитись). У момент виходу повітря губи потрібно різко розкрити, випускаючи різкий потік повітря (голосові зв'язки вібрують) та створюючи своєрідний вибуховий ефект. У відтворенні цього звука значну роль відіграє також шум, який створюється за допомогою повітря. Англійський звук [b] є ідентичним до українського, він твориться таким же способом. У корейській системі звуків подібний звук відсутній, проте він реалізується у якості алофону в інтервокальній позиції та має таке ж звучання, як і український звук [б] та англійський [b], позначається він, як [b].

Для того, щоб вимовити український [п] верхню і нижню губу потрібно зімкнути та підтиснути одна до одної, як при вимові [б]. Язик при цьому має бути трохи напруженим та підніматись задньою частиною спинки до піднебіння, зберігаючи вільний прохід для повітря посередині спинки, а увула – закривати прохід у носову порожнину (фактично, воно має напружитись). У момент виходу повітря губи потрібно різко розкрити, також створюючи вибуховий ефект, але не додаючи при цьому голосу (не напружуючи голосові зв'язки). Для вимови цього звука необхідний лише шум.

Однією з найбільш вагомих відмінних ознак у деяких приголосних англійської та корейської мови є аспірація – акустичний ефект, що утворюється за допомогою додаткового видиху повітря під час вимови. Він наявний і в деяких приголосних української мови, наприклад, [x] та частково [к], проте для вимови, скажімо, англійського [h] та корейського [h], які є подібними до українського [x], потік повітря має бути більшим. Такі придихові звуки, як [p^h], [t^h] та [k^h] дуже часто використовуються корейцями в іншомовних і питомо-запозичених словах, зокрема в англізмах ([k^ho^hi] – кава, від англійського [k^oofi]; [p^ha^hi] – вечірка, від англійського [pa:ti]).

При вимові англійського звуку [p] використовується сильніша аспірація, для цього більше напружуються губи перед виходом повітря крізь них. В іншому його артикуляція подібна до [п].

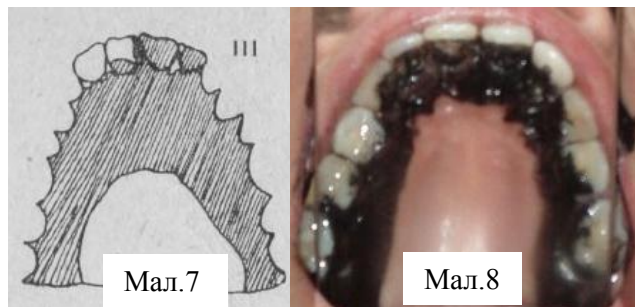
В корейській мові наявні три звуки подібні до [п] та [p]: [p], [p'], [p^h]. Звук [p] дуже подібний до українського [п], але вважається слабким, адже у позиції перед голосними дещо втрачає свою яскравість. [p^h] подібний до англійського [p], але має ще більшу аспірацію, потребує ще сильнішого потоку повітря для вимови та вимовляється з менш напруженими губами та язиком (він не такою мірою перешкоджає виходу потоку повітря, як зазвичай або в порівнянні з іншими [p]-подібними звуками).

Звук [p'], а також звуки [t'], [k'], [s'] та [tɕ'] є найбільш незвичними для інших мов: вони є гемінатами. Гемінація – це подвоєна вимова [13], тобто гемінати – приголосні, які вимовляються подвоєно, що призводить до подовженої вимови звуку. Часом, таке явище використовується із словорозрізнювальною метою, іноді виникає внаслідок морфологічних змін, наприклад, подвоєння у зв'язку з відмінюванням слова. В корейській мові гемінати використовуються із-за їхньої сильної позиції та словорозрізнювальної функції.

Отже, звук [p'] є гемінатом. Під час його вимови артикуляція буде дуже подібною до корейського [p], але з ще меншою аспірацією, ніж при вимові навіть українського [п], та з більшим тиском язика на місце фокусу, щоб сильніше затримати повітря. Вибуховий різкий ефект вимови при цьому має бути більшим та відчутнішим. Основним активним органом все ще є губи.

Український звук [т] вимовляється, як дентальний звук. При його вимові кінчик (Мал.3 (7)) та передня частина спинки язика (Мал.3 (між 7 та 8)) упираються у верхні зуби та альвеоли (ясна над зубами), а бокові сторони язика притискаються до альвеол ікл, премолярів і молярів, частково зачіпаючи й самі зуби, чим створюють перепону для проходження повітря. У момент вимови язик відтискається від місць дотику, пропускаючи потік повітря, при цьому увула перекриває прохід у носову порожнину. Голосові зв'язки не вібрують, голос

відсутній. Англійський звук [t] вимовляється дуже подібним чином, але так само, як і [p] має значну аспірацію: вихід потоку повітря має бути відчутним, а звучання більш м'яким. Корейський [t] вимовляється подібніше до українського [т], але має більшу напругу в язичку при вимові та трохи більше висунутий вперед. Різницю в їхній вимові можна відстежити за допомогою палатограм, де темні ділянки – це місця, яких має торкатись язик при вимові відповідного звука (Мал.7 [та] [14.78] і 8 [та] [51]). Корейський звук [t^h] вимовляється подібним образом до [t], але із більш значним придихом, як [p^h]. [t'], як і [p'], є гемінатом: органи мовного апарату займають такі ж позиції, як при вимові [t], але вимовляється звук зі значно меншою аспірацією, з більшим тиском язика на місце фокусу, щоб сильніше затримати повітря, та з більшою різкістю.

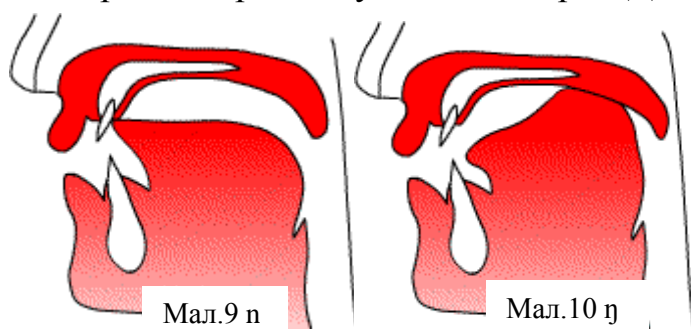
Український звук [д] вимовляється практично таким же способом, як і звук [т]: кінчик та передня частина спинки язика упираються у верхні зуби та альвеоли (ясна над зубами), а бокові сторони язика притискаються до альвеол ікл, премолярів і молярів, частково зачіпаючи й самі зуби, чим створюють перепону для проходження повітря. У момент вимови язик відтискається від місць дотику, пропускаючи потік повітря, при цьому увула перекриває прохід у носову порожнину. Але [д] вимовляється зі значною часткою голосу – голосові зв'язки мають вібрувати. Така ж ситуація із англійським звуком [d]: він вимовляється так само, як і англійський звук [t], але з участю голосу. [d] також має характеристику придиховості. У корейській мові звука [d] немає, проте в інтервокальній позиції корейського звука [t] утворюється алофон [d]. За артикуляцією він дуже подібний до українського [д], але при його вимові язик більше напружується, висувається вперед та перекриває більшу площу різців та іклів.

Щоб вимовити український звук [ф], потрібно поставити губи в таку позицію, ніби ви збираєтесь вимовити [і], але верхні зуби при цьому мають опуститися на

нижню губу, а самі губи напружитись, язик при цьому має бути трохи напруженим та підніматись задньою частиною спинки до піднебіння, зберігаючи вільний прохід для повітря посередині спинки, голосові зв'язки не напружуються зовсім: вони не вібрують, голосу немає. Англійський звук [f] вимовляється дуже подібним чином, але нижня губа має бути у позиції під верхніми зубами, затискатися ними перед виходом повітря. Також його вважають беззвучним [v]. У корейській мові подібні звуки відсутні. При використанні іншомовного слова, в якому є звук [f], корейці замінюють його на найбільш подібний придиховий [p^h], наприклад, [hed.fəʊnz] (наушники) в англійській – [hedʊp^hon] (наушники) в корейській.

Для вимови українського звука [m] необхідно зімкнути верхню та нижню губу, напружуючи їх, язик при цьому має бути трохи напруженим та підніматись задньою частиною спинки до піднебіння, зберігаючи вільний прохід для повітря посередині спинки, також працює м'яке піднебіння (Мал.3 (12-13)): воно опускається, щоб надати можливість повітрю пройти крізь ніс (саме це робить звук носовим), а не губи. Голосові зв'язки беруть активну участь та вібрують. Для того, щоб вимовити цей звук, як я вже зазначала, не потрібно випускати повітря крізь губи, проте в потоці мовлення [m] має коротке звучання і, в такому випадку, потребує різкого розімкнення губ в момент вимови. Англійський [m] та корейський [m] є практично ідентичними до українського [m], тому додаткового розгляду не потребують.

Щоб вимовити український звук [n] необхідно трохи розкрити губи, кінчиком та передньою частиною спинки язика торкнутися до передніх зубів (різців та ікл) та альвеол, бокові краї язика стиснути з верхніми кутніми молярами (боковими зубами), щоб створити перешкоду для повітря. Далі потрібно опустити м'яке піднебіння для виходу повітря в носову порожнину (вона буде напружуватись і вібрувати), випускаючи повітря, напружити

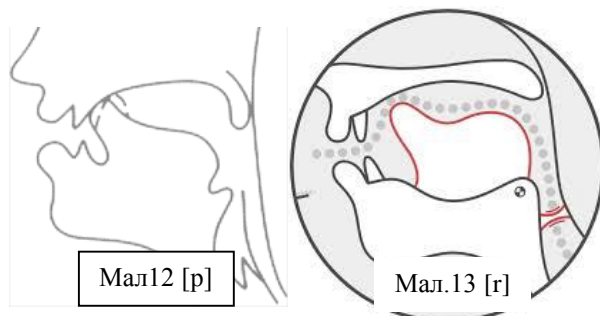

голосові зв'язки і розірвати зімкнення між зубами та язиком. Голосові зв'язки також беруть участь і вібрують. Фактично, для вимови [н], як і для вимови [м], достатньо пропускати повітря лише через ніс, але в потоці мовлення [н] також має більш коротке звучання і, в такому випадку, потребує різкого розімкнення губ в момент вимови. Англійський [n] та корейський [n] вимовляються практично ідентично до українського [н], тому додаткового розгляду не потребують. Але в англійській та корейській мовах наявний дуже нетиповий для української вимови звук [ŋ], який на перший погляд доволі схожий за звучанням на [н]. Для того, щоб його вимовити, необхідно розкрити губи, притиснути задню частину спинки язика до піднебіння та задніх молярів, повністю перекриваючи вихід повітря через рот та випускаючи його через носову порожнину (Мал.10). Вимову цього звука часто описують, як вимову [n] чи [н] за наявності нежитю. Артикуляцію [n] та [ŋ] можна порівняти на Мал.9 та 10 [15][16].

Для того, щоб вимовити український звук [л], потрібно несильно розкрити губи та зуби, дещо звужений кінчик язика притиснути до різців і їхніх альвеол, припідняти корінь язика до м'якого піднебіння, задні бічні краї язика притиснути до молярів і премолярів, а передні бічні краї – легко до іклів, так, щоб струмені повітря проходили в утворені в момент вимови щілини між іклами та язиком. Під час виходу повітря увула перекриває прохід у носову порожнину, а голосові зв'язки напружуються. Вимова англійського [l] подібна до українського [л], але кінчик язика при його вимові торкається лише альвеол між різцями та ніяк не зачіпає зуби, повітря так само виходить, оминаючи бокові сторони язика. Позиція кінчика язика при вимові [l] також схожа на український м'який [л'], але в сеульському діалекті язик не має торкатися піднебіння. У вимові корейського [l] беруть активну участь кінчик та передня частина спинки язика, які прилягають до верхньої частини різців, альвеол та передньої лінії піднебіння за іклами [14], повітря також виходить по боках від язика, голосові зв'язки напружуються. Часом, корейці, особливо в інших діалектах, вимовляючи [l], торкаються передньою частиною спинки язика лише піднебіння, пом'якшуючи вимову

звуча. Такий тип вимови є доволі розповсюдженим і не буде вважатися помилкою. Але для вимови [l] у літературній корейській фокус має бути із зубами та альвеолами.

При вимові українського звука [p] губи злегка розкриваються, кінчик язика розширюється та піднімається до верхніх альвеол, бічні краї язика притискаються до кутніх зубів, повітря інтенсивно

виходить, вібруючи кінчиком язика, голосові зв'язки працюють, тому також вібрують, м'яке піднебіння закриває прохід у носову порожнину. Дуже нетиповим для інших мов є англійський звук [r]. Він вважається складним навіть для носіїв англійської мови. Найперша його значна відмінність полягає в тому, що він не є вібрантом. При вимові [r] губи звужуються, ніби мовець збирається сказати [ʊ], але значно менше (має бути видно кінчики різців та нижніх зубів), та напружуються, формуючи квадратовидну форму. Положення язика в даному випадку є трохи спірним, але здебільшого вважається, що його задня частина спинки має торкатися альвеол задніх молярів, а кінчик – опускається від піднебіння. Верхня частина горла при вимові [r], розташована безпосередньо за язиком, також відома як глотка, повинна звужуватися або напружуватися, щоб видавати правильний звук. Голосові зв'язки також напружуються. За допомогою мал.12[17] та мал.13[18] можна відслідкувати значну різницю між вимовою українського [p] та англійського [r]. Корейський алофон [r] вимовляється дуже подібно до свого оригінального звука [l], але широкий кінчик язика та передня спинка утворюють зімкнення за альвеолами на піднебінні. Також цей алофон не має вібрації, як при вимові українського [p].

Для вимови українського звука [j] потрібно кінчик язика вперти в нижні ясна, а середню частину спинки язика (Мал.3 (8)) притиснути до піднебіння, передню частину спинки – до бокових зубів та ікл (чим ближче до ікл, тим слабкіше), закрити прохід в носову порожнину та під час виходу повітря утворити щілину по центральній лінії язика (Мал.11 [51], де світла лінія демонструє щілину під час

вимови, а чорні – місця доторку язика). Голосові зв'язки вібрують. Англійський [j] та корейський [j], який не є повноцінним окремим звуком та функціонує лише з голосними у якості дифтонгів, і якому я вже дала детальну характеристику у підрозділі про них, мають дуже подібну вимову, але язик під час неї не торкається іклів.

У вимові українського звука [з] основну активну участь беруть язик і губи. Губи сильно розтягуються, ніби в «усмішці», широкий кінчик язика притискається до нижніх ясен та зубів, передня частина спинки язика піднімається до твердого піднебіння, зуби трохи оголюються та утворюють невелику щілину, увула закриває прохід у носову порожнину. У момент виходу повітря по середині активної частини спинки язика утворюється щілина, яка його випускає. Артикуляція англійського [z] дещо відрізняється. Для того, щоб його вимовити кінчик язика потрібно розташувати за зубами, ближче до піднебіння, але не торкатися їх. Також при його вимові губи розтягуються не так широко. У корейській мові подібні звуки зовсім відсутні. Зазвичай [z] в іншомовних словах замінюють звуком [dz], найбільш подібним за артикуляцією в їхній системі звуків.

Для того, щоб вимовити [ж], необхідно трохи напружити губи, звужуючи кінчики губ перед ротовою порожниною, широкий кінчик язика притиснути до передньої частини твердого піднебіння та альвеол, але не притискати повністю, а утворити дуже вузьку щілину, бічні краї язика притиснуті до верхніх кутніх зубів, увулою зачинити прохід у носову порожнину, при виході повітря притиснути бокові краї кінчика язика до піднебіння, а по середині утворити

щілину, а також напружити голосові зв'язки. Варто звернути увагу на те, що саме український [ж] вимовляється з напруженими губами, витягнутими вперед, та кінчиком язика з альвеолярно-зубним (у зоні різців та ікл) фокусом. Іноді можна почути вимову [ж] з фокусом зміщеним повністю до твердого піднебіння та з розтягнутими в боки губами, але це, здебільшого, неправильний російський варіант. При вимові англійського відповідника [ʒ] артикуляція буде дуже схожою, але язик буде менш напруженим та ледь торкатиметься пасивних органів мовного апарату, а губи будуть навпаки, більш напружені та звужені вперед. В корейській мові подібні звуки відсутні.

Щоб вимовити українську африкуту (язик має перебувати у двох позиціях для його вимови) [dʒ] губи, як і при вимові [ʒ], треба розтягнути ніби в «усмішці», сильно відтягнути бокові кінчики в сторони, зуби трохи розкрити та оголити, кінчик язика зімкнути між нижніми та верхніми зубами, потім плавно утворити між ними щілину при виході повітря, увулою закрити прохід у носову порожнину, напружити голосові зв'язки. В англійській мові [dʒ] – звукосполука, її не виділяють в окремий звук. У корейській мові іноді звук [dʒ] промовляється доволі схожим чином до [dz] або [дз], але все ж у вимові літературного зразка більше походить на [dʒ]. Він буде розглянутий детальніше в наступному абзаці у зіставленні з [дж] і [dʒ].

При вимові українського звука [дж] губи трохи витягуються вперед, зуби злегка розкриваються, кінчик язика торкається альвеол верхніх зубів, а передня частина спинки язика піднімається та частково торкається твердого піднебіння за альвеолами, утворюючи зімкнення, яке потім переходить в щілину, бічні краї язика притискаються до верхніх кутніх зубів, увулою перекриває прохід в носову порожнину, голосові зв'язки вібрують. Варто звернути увагу на те, що саме український [дж] вимовляється з напруженими губами, витягнутими вперед, та кінчиком язика з альвеолярно-зубним (у зоні різців та ікл) фокусом. Англійський [dʒ] звучить дуже подібним чином. Щоб його вимовити потрібно з'єднати зуби й потягнути кутики губ до середини, кінчик язика підняти так, щоб торкнутися передньої частини піднебіння, коли повітря проходитиме через рот. Повітря буде

тимчасово заблоковано язиком на виході, перш ніж вийти крізь губи. Голосові зв'язки також працюють. У корейській мові є алофон дещо подібний за звучанням до [dʒ], він твориться в інтервокальній позиції та звучить, як [dʒ]. Загалом активні органи мовного апарату при його вимові знаходяться в тих же позиціях, що й при вимові [dʒ], але тут, як і в українському [дж], кінчик язика торкатиметься зубів перед виходом повітря, губи при цьому будуть не напружені і витягнуті, а трохи розтягнуті в боки, аспірація буде мінімальна. Голосові зв'язки при його вимові теж працюють. Також іноді цей звук вимовляють дуже подібним чином до [dʒ].

Артикуляція українського звука [ч] дуже схожа на артикуляцію [дж]: губи трохи витягуються вперед, кінчик язика торкається альвеол верхніх зубів, а передня частина спинки язика піднімається та частково торкається твердого піднебіння за альвеолами, утворюючи зімкнення, яке переходить в щілину, бічні краї язика притискаються до верхніх кутніх зубів, увулою перекриває прохід в носову порожнину. Але при вимові [ч] голосові зв'язки не вібрують: звук твориться за допомогою шуму. Варто звернути увагу на те, що саме український [ч] вимовляється з напруженими губами, витягнутими вперед, та кінчиком язика з альвеолярним фокусом. Більшість українців вимовляють [ч] з фокусом сильно зміщеним до твердого піднебіння та з розтягнутими в боки губами, але це, здебільшого, неправильний російський варіант. З англійським [tʃ] така ж ситуація: за артикуляцією він дуже схожий на свій відповідник [dʒ] (потрібно з'єднати зуби й потягнути кутики губ до середини, кінчик язика підняти так, щоб торкнутися передньої частини піднебіння, коли повітря проходитиме через рот, повітря буде тимчасово заблоковано язиком на виході, перш ніж вийти крізь губи), але голосові зв'язки при його вимові не працюватимуть. Корейський звук [tɕ] за артикуляцією подібний до свого алофона [dʒ]: щоб його вимовити кінчик язика потрібно притиснути до нижніх зубів або ясен, передню частину спинки язика до альвеол та передньої частини твердого піднебіння, не напружувати губи та, в порівнянні з попередніми подібними звуками, зменшити аспірацію, тобто тримати язик більш напруженим під час виходу повітря, щоб звук мав дещо

вибуховий ефект, голосові зв'язки також не вібруватимуть. Також у корейській мові наявні ще два подібні звуки – це придиховий [tɕʰ] та гемінат [tɕ']. Придиховий [tɕʰ] має ту ж артикуляцію й ті ж фокуси, що й звичайний [tɕ], але має значно більшу аспірацію, потребує значно сильнішого потоку повітря для вимови та вимовляється з менш напруженими губами та язиком (він не такою мірою перешкоджає виходу потоку повітря, як зазвичай або в порівнянні з [tɕ]). [tɕ'] має теж таку ж артикуляцію та фокуси, проте зі значно меншою аспірацією, ніж при вимові [tɕ], та з більшим тиском язика на місце фокусу, щоб сильніше затримати повітря. Вибуховий різкий ефект вимови при цьому має бути більшим та відчутнішим.

Для того, щоб вимовити український звук [ш], потрібно трохи витягнути губи вперед, злегка розкрити зуби, широкий кінчик язика та передню частину спинки підняти до піднебіння та альвеол, утворюючи з ними щілину, бічні краї язика притиснути до верхніх кутніх зубів, за допомогою увули закрити вхід у носову порожнину, під час виходу повітря утворити щілини по середині язика. Голосові зв'язки під час вимови [ш] не напружуються. Тут також варто звернути увагу на те, що [ш] вимовляється саме з напруженими витягнутими губами та альвеолярним фокусом. В англійській мові подібний звук [ʃ] має дуже схожу вимову до звука [ʒ], але без напруження голосових зв'язок, та український [ш], але з більшим напруженням у зоні губ. В основній системі звуків корейської мови немає подібного звука, але корейський [s] у позиціях перед голосним [i], а також перед усіма дифтонгами, що містять [i], а точніше [j], набуває звучання [ɕ], який схожий за звучанням на англійський [ʃ], але не є ідентичним до нього. При його вимові губи перебувають у більш розслабленій позиції та зовсім не витягуються уперед, язик також має дуже слабе напруження та ледь торкається твердого піднебіння. Вимову українського [ш] та алофона [ɕ] можна порівняти на мал. 14 [51] та 15 [14], де чорні зони – це місця доторку язика.

В українській мові наявна доволі розповсюджена для слов'янських мов, але абсолютно не характерна для англійської та корейської, звукосполука [шч], яка об'єднує у собі артикуляцію окремих приголосних [ш] та [ч]. Щоб вимовити цю звукосполуку, потрібно напружити губи, витягаючи їх вперед, між зубами зробити щілину, широкий кінчик язика та передню частину спинки підняти до альвеол, але не притискати на початку, натомість задню частину спинки язика притиснути до бокових зубів, молярів та ясен перед ними (середня частина має бути опущеною), зберігаючи щілину по середині, увулою закрити прохід у носову порожнину, у момент виходу повітря його частину потрібно пропустити, а потім плавно перекрити передньою частиною язика альвеоли та передню частину піднебіння та різко опустити передню частину язика знову, надаючи звуку вибухової висхідної частини.

Щоб вимовити український звук [с], необхідно широко розтягнути губи в «усмішку», як при вимові [з], трохи оголюючи зуби, самі зуби тримати максимально зведеними, язик з усіх боків і, зокрема, широкий кінчик язика обперти об нижні зуби, боки передньої частини спинки язика підняти до піднебіння, утворюючи щілину по середині, увулою перекрити прохід у

Мал.16 [c]

Мал.17 [s]

носову порожнину, у момент виходу повітря утворити щілину по середині язика. Голосові зв'язки не вібрують, звук твориться шумом. Вимова англійського [s] дуже схожа на вимову українського [с], але має свої особливості: цей звук також твориться за допомогою доторкання боків передньої частини спинки язика до піднебіння та нижніх зубів, проте це доторкання буде дуже слабким. При вимові [s] губи також будуть широко розсуватися в сторони, голосові зв'язки теж не вібруватимуть. Вимова корейського [s] більше схожа на англійську, але також з певними відмінностями: при вимові корейського [s] губи не напружуються та просто трохи відкриваються, язик також дуже розслаблений, лише ледь торкається бокових зубів та ясен, іноді може також доторкатися до нижніх різців.

Порівняти артикуляцію українського [с] та корейського [s] можна на мал.16 [51] та 17 [14.85]. Також у корейській мові присутній ще один подібний звук – це гемінат [sʰ]. Його артикуляція дуже подібна до англійського [s], але він вимовляється зі значно меншою аспірацією та з більшим тиском язика на місце фокусу, щоб сильніше затримати повітря. Вибуховий різкий ефект вимови при цьому має бути більшим та відчутнішим.

В українській мові наявний доволі специфічний для англійської та особливо для корейської мови звук [ц]. Щоб його вимовити, потрібно широко розтягнути губи так само, як при вимові [з] і [с] (в «усмішку»), так само трохи оголити та розкрити зуби, кінчик язика притиснути до нижніх зубів, передню частину спинки язика притиснути до альвеол та верхніх зубів, бокові краї язика також притиснути до зубів, увулою перекрити прохід у носову порожнину, в момент виходу повітря утворити щілину по середині язика, голосові зв'язки не напружувати. В англійській мові є подібна за звучанням звукосполука [ts], у корейській мові відсутні і подібні звуки, і звукосполуки, адже артикуляція звуків у цій мові не дозволяє поєднувати подібні приголосні без голосного між ними.

Щоб вимовити український звук [к], необхідно розкрити губи та зуби ширше, ніж при вимові попередніх приголосних, кінчик язика підтягнути назад за траєкторією руху задньої частини спинки, яка піднімається до м'якого піднебіння, утворюючи з ним зімкнення, та частково торкається молярів. Увула закриває прохід у носову порожнину, голосові зв'язки не напружуються. У момент виходу повітря спочатку має зупинитися об язик, а потім язик може розірвати зімкнення. Англійський звук [k] має точно таку ж артикуляцію, але є більш придиховим. Корейський звук [k] також має дуже подібну артикуляцію, але менший рівень аспірації, такий, як в українського звука [г] або англійського [g]. Натомість придиховий [kʰ] є практично ідентичним до англійського [k]. Ще один корейський звук [k'] є гемінатом, а отже, він вимовляється зі значно меншою (практично відсутньою) аспірацією та з більшим тиском язика на місце фокусу,

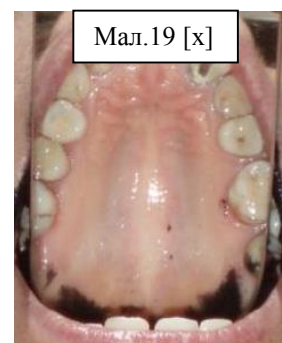

щоб сильніше затримати повітря. Вибуховий різкий ефект вимови при цьому має бути більшим та відчутнішим.

Дуже подібним за артикуляцією до [к] є звук [г] (їхню артикуляцію можна порівняти на мал.18 [51] та 20 [51]). Тобто для його вимови треба так само розкрити губи та зуби, ширше, ніж при вимові передніх приголосних, кінчик язика підтягнути назад за траєкторією руху задньої частини спинки, яка піднімається до м'якого піднебіння, утворюючи з ним зімкнення. Саме увула закриває прохід у носову порожнину, але голосові зв'язки напружуються. У момент виходу повітря спочатку має зупинитися об язик, а потім язик може розірвати зімкнення. Також можна помітити, що відтягування язика до задньої частини ротової порожнини відбувається сильніше. Англійський звук [g] та корейський алофон [g], який утворюється від звука [к], мають дуже схожу вимову та артикуляцію, тому додаткового розгляду не потребують.

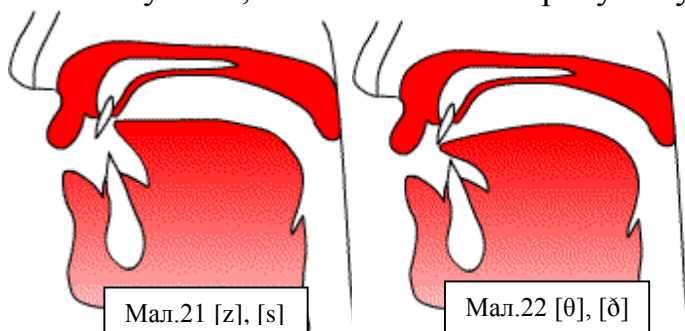

Артикуляція українського звука [х] дуже подібна на вимову звука [к]: необхідно розкрити губи та зуби, ширше, ніж при вимові передніх приголосних, кінчик язика підтягнути назад за траєкторією руху задньої частини спинки, яка піднімається до м'якого піднебіння, утворюючи з ним зімкнення. Увула закриває прохід у носову порожнину, голосові зв'язки не напружуються. У момент виходу повітря по середині зімкнення утворюється щілина. Але при вимові [х] задня частина спинки язика дуже слабо змикається з м'яким піднебінням, ледь торкається (порівняймо мал.18 [51] та 19 [51], де темні частини – це місця доторку язика). Артикуляція та вимова англійського [h] та корейського [h] дуже схожа, проте вони значним чином відрізняються від українського відповідника. При їх вимові губи та зуби мають ту ж форму, м'яке піднебіння перекриває вихід у носову порожнину, голосові зв'язки не напружуються, задня частина спинки також піднімається та тягне за собою інші частини язика, проте вона не змикається з піднебінням, а

лише утворює форму виходу повітря, яке буде виходити із глотки, що є основним органом мовного апарату при творенні цих звуків. Тобто язик не має торкатися верхньої частини ротової порожнини. Натомість на англійській [h] та корейський [h] схожий український особливий глотковий звук [ґ], який має точно таку ж артикуляцію, але при його вимові голосові зв'язки напружуються.

Англійська мова також має свої особливі звуки, яким немає відповідників в інших мовах, а саме [θ] та [ð]. Вони є одними з найбільш важких для засвоєння. При їх вимові кінчик язика знаходиться між зубами, а спинка язика перебуває у положенні, подібному до положення при вимові українського звука [т] або ж, фактично, язик зберігає ті самі позиції, що й при вимові [z] та [s],

але вони ніби просуваються вперед і кінчик язика з дентальної позиції «виїжджає» в інтердентальну (порівняти ці звуки можна на мал.21 [25] та 22 [26]). Саме тому звучання [θ] схоже на звучання [s], а звучання [ð] – на звучання [z]. Різниця між [θ] та [ð] полягає лише в тому, що [θ] – глухий звук, при його вимові голосові зв'язки не вібрують, а [ð] – дзвінкий, має певну частку голосу. Транслітерація цих звуків українською досі не є однозначною: за чинним українським правописом [θ] та [ð] передаються за допомогою звука [т], наприклад, Meredith [m'egəd,ɪθ] перекладатиметься, як Мередіт [ме'ре^нд'іт]. Але інколи бувають і винятки, у яких [θ] перекладатиметься, як [с]. Наприклад, прізвище Galsworthy [g'alswɜ:ðɪ] передаватиметься, як Голсуорсі [ґо^олс^оуорс'і].

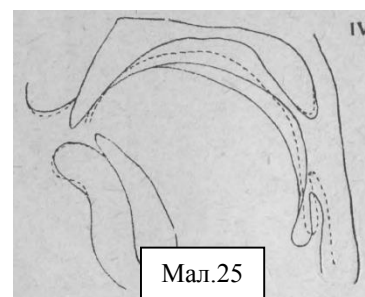
Також в українській мові наявні такі звуки, як [д'], [т'], [з'], [с'], [дз'], [ц'], [н'], [л'] та [р']. Їх особливість полягає в тому, що вони мають характеристику м'якості – палатальності. Тобто їх артикуляція буде такою ж, як при вимові їх твердих відповідників, але з доторканням язика до піднебіння. Наприклад, на мал.23 [51] і 24 [51] можна порівняти темні зони, яких

торкається язик. Також в українській мові існує низка приголосних, які не мають м'яких відповідників, але пом'якшуються перед голосним [i]. Їхня артикуляція змінюється подібним чином.

Англійські приголосні не пом'якшуються перед голосними переднього ряду [i:], [ɪ], [e] (порівняймо піт [п'іт], Петє [pɪ-t]). Також в англійській мові відсутнє явище подовження приголосних. Подвійне написання літер завжди читається, як один звук, наприклад, транскрипція слова «beginner» виглядає так: [bi'ginə].

У корейській мові приголосні можуть пом'якшуватись, але їхня артикуляція змінюється лише дорсально, тобто язик при вимові сильніше змикається із верхньою частиною ротової порожнини, але не настільки, щоб значною мірою зачіпати піднебіння. Для прикладу можна розглянути різницю в артикуляції у звукосполучах [na] (позначено суцільною лінією) та [n'a] (позначено пунктиром) на мал.25 [14.83].

Висновок до третього розділу

У цьому розділі було використано, досліджено та розглянуто в зіставленні дані в попередньому розділі артикулятивно-акустичні характеристики про звуки та принципи складотворення в окремих мовах, щоб детально та доступно описати звукові системи української, англійської та корейської мов, аби допомогти розпізнати та засвоїти позиції органів мовного апарату для їхньої правильної вимови. Виявлено особливі звуки та складні випадки, які потребуватимуть додаткової уваги, та навпаки, ті, які доволі легкі та добре засвояться у зв'язку з простотою артикуляції чи подібністю на звук рідної мови. Очевидно, що звукові системи всіх трьох мов мають багато відмінностей, тому певні моменти у вимові доведеться ретельно тренувати, наприклад, звуки [ж], [ш], та [ч] в українській, [θ], [ð] та [r] в англійській, придихові в корейській.

РОЗДІЛ 4. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ МОВИ

4.1. Методика вивчення мови.

«Мова будь-якого народу – це основна ознака етносу» [27].

Лінгвістичне обґрунтування методики навчання української мови для іноземців впливає передовсім із системного характеру мови, із вимоги вивчати не ізольовані факти, а систему мовних явищ. Інакше кажучи, здійснювати відбір тих мовних одиниць і явищ, які у своєму поєднанні забезпечують процес спілкування, і таких форм роботи, які дають змогу студентам послуговуватися в мовленні конкретним мовним матеріалом. Такий аспект спрямований на «глибоке проникнення у взаємозв'язки категорій цілого та його частин, на взаємодію елементів і систем» [28]. Те саме стосується і англійської, і корейської мови.

Основною метою вивчення мови як іноземної є комунікативна, яка визначає увесь навчальний процес, що викликає необхідність реалізації комунікативно-діяльнісного підходу – вивчення мови як засобу спілкування у процесі взаємопов'язаного та цілеспрямованого вдосконалення чотирьох видів мовленнєвої діяльності учнів – аудіювання (слухання – розуміння), читання, говоріння, письма. У свою чергу, робота над мовною теорією, формування умінь з мови підпорядковується інтересам розвитку мовлення; передбачає широке застосування інтерактивних методів навчання, оптимальне поєднання фронтальної, групової та індивідуальної форм організації навчального процесу.

Сучасні розвідки в царині методики навчання мови ґрунтуються передовсім на дидактичних принципах – системі вихідних положень, які визначають зміст, організаційні форми та методи навчальної роботи відповідно до загальної мети виховання і закономірностей процесу навчання. За результатами наукових досліджень можна виділити загальну систему принципів, а саме: науковості; зв'язку теорії з практикою; систематичності й послідовності, свідомості та активності; наочності в навчанні; міцності засвоєння знань, набуття вмінь та навичок, доступності навчання; урахування індивідуальних особливостей

студентів у колективній роботі; гуманізації та демократизації й т.ін. Чи не найголовнішим у навчанні мови як іноземної є загальнодидактичний принцип свідомості (А. Алексюк, С. Чавдаров, Л. Щерба). Реалізація названого принципу – необхідна умова в оволодінні комунікативними вміннями. Свідомість за таких обставин передбачає активізацію аналітичних здібностей, вміння систематизувати, узагальнювати мовні факти, вибудовувати аналогії. Мінімум теоретичних відомостей про мову, що вивчається, дозволяє студентові отримати уявлення про її систему і на цьому ґрунті сформувати мовленнєві навички в дещо змінених умовах.

Для комунікативного аспекту мовлення в першу чергу важлива фонетична система мови. Її вивчення відбувається за допомогою засвоєння та тренування звукового складу мови та складотворення, під час якого реалізуються асимілятивні процеси. Такі явища засвоюються шляхом тренування усного мовлення. У такому разі значну частину методичного процесу складатимуть вправи із застосуванням слухових (сприйняття мовлення на слух) і мовленнєвих навичок.

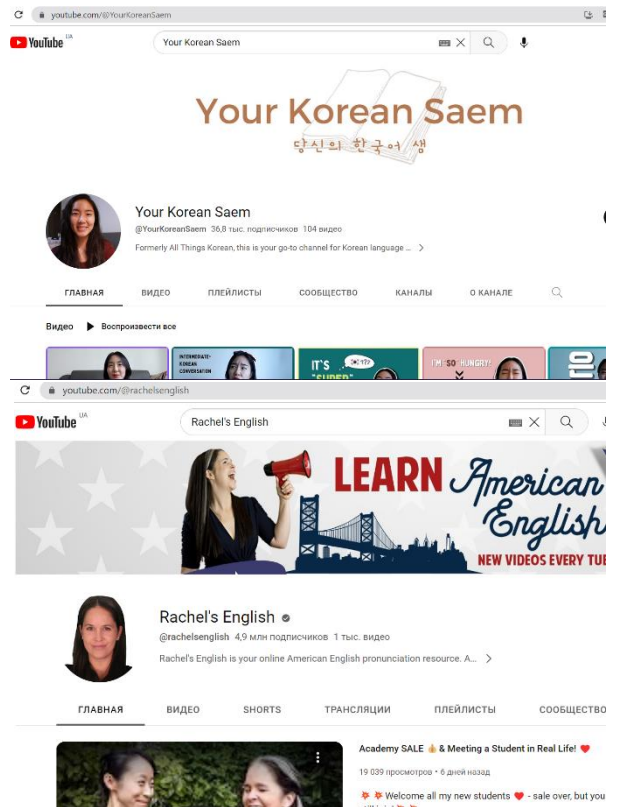
4.2. Поради та приклади вправ для засвоєння звуків.

Найперше, що необхідно зрозуміти під час засвоєння мовленнєвих процесів, - це налаштування мовного апарату. З теоретичного матеріалу, а саме зіставного аналізу звуків трьох мов, можна зрозуміти, що налаштування мовного апарату в запропонованих мовах має значні відмінності, наприклад, гортанне напруження при вимові корейських звуків або широка вимова деяких голосних англійської. Все це значною мірою ускладнює засвоєння іншомовної фонетики та потребує додаткового засвоєння артикуляційної бази.

Для формування чіткої і правильної вимови звуків пропонується використовувати логопедичні вправи: артикуляційну гімнастику, дихальну гімнастику, голосові вправи, скоромовки, чистомовки. Ці вправи розвивають мовний слух, допомагають впоратися з мовними дефектами, якщо такі наявні. З чим я погоджуюся, але ці вправи можна використовувати, як тренувальні на етапі

повного розуміння того, яким чином твориться звук, тож спочатку я б порадила скористатися теоретичними матеріалами, де описано місця та позиції контакту язика, форма губ тощо. Це надзвичайно важливо, бо, як би добре ви не сприймали вимову на слух, скоріш за все будуть випадки, де ви упустили, наприклад, те, що язик при вимові певного звука має торкатися і зубів, а не тільки альвеол і т.д. Щоб запобігти цьому, краще одразу переглянути позиціонування активних органів мовного апарату.

Після гарного розуміння теорії, можна переходити до практики. Тренування вимови звуків будь-якої мови варто починати з їхнього основного складу, а вже потім переходити до, наприклад, якщо це корейська мова, інтервокальних позицій приголосних. Для того, щоб покращити розуміння вимови того чи іншого звука, варто подивитись відео-пояснення носіїв мови, де вони чітко демонструють та пояснюють, як краще вимовляти його. Наприклад, для вивчення та тренування англійської мови можна використовувати відео в мережі YouTube такі, як BBC Learning English, де є цілий плейлист відео з вимовою англійських звуків [29], Rachel's English, яка також навчає налаштуванню деяких органів мовного апарату [30]. Для корейської я б порекомендувала канали Hailey _Your Korean Friend, яка в приємній, трохи ігровій формі допомагає зрозуміти вимову звуків [31], та Your Korean Saem, яка пояснює вимову більш теоретично [32]. Ведуться вони англійською, але на дуже легкому рівні.

На наступному етапі варто потренувати вимову звуків у складах. Це допомагає краще зрозуміти їх вимову у мовному потоці. Але для цього необхідно також пам'ятати, які особливості звуки певної мови можуть мати у складах. Для

вивчення корейської мови, наприклад, було б корисно вивчити ще певні фонemi, які якраз і творяться в таких ситуаціях. Для їх кращого засвоєння можна використовувати прості слова, де звук має і своє оригінальне звукове представлення, і стоїть у позиції, де перетворюється у фонему. Наприклад, [ko-gi] (м'ясо), [rab] (рис) тощо.

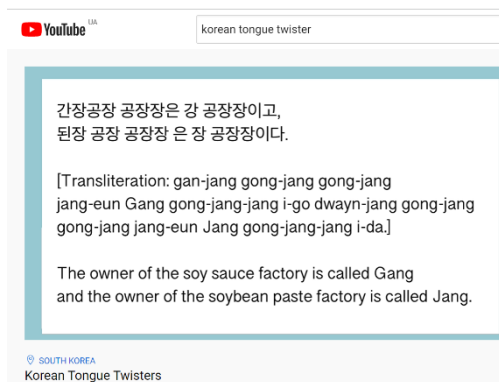
Для вивчення фонетики мови дуже корисними також будуть такі типи вправ:

1) Прослуховування матеріалів пісень, розрахованих на заучування та сприйняття звукового складу мови.

Наприклад, «말썽꾸러기 원숭이 귀를 잡아당기자 원숭이가 이상한 소리를 지르네 아야어여오요우유으이 아야어여오요우유으이 아야어여오유우유으이 아야어여오유우유으이» (переклад: «Пустунку-мавпочку потягнули за вуха,/ а вона як завищить: а я о йо о йо у ю и і а я о йо о йо у ю и і/ а я о йо о йо у ю и і а я о йо о йо у ю и і!») (Автор тексту Чхве Син Хо, автори музики Пан Ши Хьок і Чо Квон). Така пісенька розрахована на засвоєння голосних корейської мови. У композиції ми можемо спочатку прослухати вимову голосних, а потім повторити за співаком. Римований зміст тексту та музика допоможуть легше засвоїти звуки.

Такі ж пісеньки є й на засвоєння приголосних: «가재가 가가가 춤을 춰요 가가가 우가가 우가가 나비가 나나나 나풀나풀 나나나 나나나 나나나 다람쥐가 다다다 달려가요 다다다 다다다 다다다 고릴라가 라라라 노래해요 라라라 라라라 라라라» (переклад: «Рак ка-ка-ка танцює ка-ка-ка у-га-га у-га-га,/ Метелик на-на-на пурхає на-на-на на-на-на на-на-на,/ Кажан да-да-да біжить да-да-да да-да-да да-да-да,/ Горила ла-ла-ла співає ла-ла-ла ла-ла-ла ла-ла-ла») (Автор Pinkfong).

2) Для засвоєння та тренування звуків, а також асимілятивних процесів підійдуть різноманітні скоромовки. Зараз дуже легко знайти відео зі скоромовками будь-якої мови у різних інтернет-ресурсах, де можна не тільки самостійно прочитати скоромовки, а й послухати їх правильну вимову.

3) Досить корисним є читання із можливістю прослуховування тексту, який читає носій мови. У інтернет просторі є книги з простими текстами для початківців, де можна послухати, як диктор – носій мови – начитує текст у різних темпах, а потім повторити за ним у тих сегментах, яких вам буде зручно.

Висновок до четвертого розділу

Для вивчення звукової системи будь-якої мови спочатку, варто скористатись теоретичними матеріалами, які допоможуть краще зрозуміти позиціонування органів мовного апарату, потім поєднувати ці знання із практикою та засвоєнням вимови звуків. Надалі їхнє звучання можна тренувати у складах і словах та ускладнювати рівень тренування за допомогою скоромовок та чистомовок. А вже після гарних тренувань і набутих знань спробувати почитати тексти, паралельно звіряючи вимову із носієм.

ВИСНОВОК

У ході бакалаврської роботи було описано суть лінгводидактики, розглянуто звукові системи і складотворення української, англійської та корейської мов, виявлено їх основні характеристики для подальшої роботи. При описі звукових систем мов було надано характеристики, які допоможуть розглянути артикуляційно-акустичні особливості звуків. Складотворення також виявилось вкрай важливим, зокрема для корейської мови, оскільки вона має нетипові для слов'янських та германських мов випадки формування фонем.

Потім було досліджено згадані компоненти більш детально, описано та розглянуто артикуляцію звуків з навчальною метою, виокремлено необхідні характеристики для зіставного аналізу та зроблено певні лінгводидактичні висновки.

Детально розглянувши фонетичні особливості трьох мов, можна зробити висновок, що більшість відмінностей між звуками пов'язані з різницею в артикуляційних базах трьох мов. Вимову нетипових голосних і приголосних, наприклад, [θ] і [ð], [r], [ŋ], [pʰ], [pʰ], [ч], [ж], дифтонгів, варто розглядати та вивчати більш ретельно. Кожен англійський та корейський звук має певну схожість з українськими фонемами за деякими позиціями мовленнєвих органів, а також звучанням (повним чи частковим), наприклад, [m] буде дуже схожим на [м], [n] до [н], [h] до [г], але водночас вони матимуть певні нюанси, які відрізнятимуть їх вимову одне від одного. Однакові звуки рідної мови допоможуть швидше та краще засвоїти схожі позиції інших мов, натомість особливі та нетипові зразки доведеться довше та наполегливіше тренувати.

Для кращого засвоєння та практикування цих особливостей було описано та наведено для прикладу методичні поради та вправи, які в цьому допоможуть. Це можуть бути голосові вправи, скоромовки, чистомовки, але починати потрібно з теоретичних матеріалів, щоб з самого початку звикати до правильної постановки та вимови, від менших сегментів рухатись до більших, поступово опрацьовуючи різні ситуації, звукосполуки, алофони, які можуть виникнути в потоці мовлення.

Отже, опираючись на отримані відомості, можна зробити висновок, що доволі розповсюджену проблему правильної вимови можна вирішити за допомогою детального вивчення та опрацювання фонетичних особливостей, зокрема артикуляційно-акустичних особливостей звукових систем, шляхом опису та зіставлення. Також на прикладі рідної мови можна показати відмінності іноземної, що потребуватимуть більш ретельного розгляду. Це допоможе краще побачити відмінності, яким треба приділити більше уваги.

Було досягнуто поставленої мети та виконано наступні завдання: розглянуто артикуляційно-акустичні характеристики звуків української, англійської та корейської мов; проаналізовано особливості складотворення; проведено зіставний аналіз виявлених характеристик та особливостей; виокремлено складні нетипові випадки, що потребують більш детального розгляду під час вивчення.

Серед ілюстративного матеріалу були наведені палатограми та схеми роботи органів мовного апарату. Були використані праці дослідників у сфері фонетики та лінгводидактики, англійськомовні джерела та власний досвід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пентилюк І.М. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах – К.: Ленвіт, 2009.
- 2.. Богуш А.М, Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика. – К.: «Вища школа», 2007.
3. Аржанова І.А., Панкова Н.Б. Становление лингводидактики как самостоятельной научной дисциплины в работах американских и английских ученых. – Саранск: Национальный исследовательский Мордовский университет имени Н.П. Огарева, 2017.
4. Spolsky B., Shohamy E., Walter J., Cooper R. L.. New Perspectives and Issues in Educational Language Policy: A Festsch for Bernard Dov Spolsky. – Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2001.
5. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Лінгводидактика>
6. <https://studfile.net/preview/2040808/page:2/>
7. https://soundsamerican.net/article/vowel_sound_schwa_as_in_ago
8. https://www.researchgate.net/figure/Aspiration-of-ash-ae-and-e-vowel-phonemes_fig2_266483288
9. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Дифтонг>
10. https://en.wikipedia.org/wiki/Korean_phonology
11. Kim-Renaud, Young-Key (2012). Tranter, Nicolas (ed.). *The Languages of Japan and Korea*. Oxon, UK: Routledge. ст. 127.
12. Lee Hyun Bok (1999). «Korean». *Handbook of the International Phonetic Association: A Guide to the Use of the International Phonetic Alphabet*. Cambridge: Cambridge University Press. ст. 120–123.
13. <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=гемінація>

14. Скалозуб Л.Г. Сопоставительное описание согласных современных корейских и русских языков. – Киев: Издательство Киевского государственного университета им. Тараса Шевченка. 1957. С. 7-102.
15. <https://home.cc.umanitoba.ca/~krussll/phonetics/articulation/english/eng.html>
16. <https://home.cc.umanitoba.ca/~krussll/phonetics/articulation/english/n.html>
17. <https://logopedia.com.ua/porushennia-zvukovymovy/zvuky-r-r/>
18. https://soundsamerican.net/article/consonant_sound_r_as_in_run
19. <https://en.wikipedia.org/wiki/Diphthong>
20. <https://dictionary.cambridge.org/>
21. <https://www.erudit.org/en/journals/meta/2006-v51-n2-meta1279/013253ar/>
22. <https://chicagospeechtherapy.com/>
23. <https://speechblubs.com/>
24. https://logopedia.com.ua/logopedam_u/artykuliatsiia-pryholosnykh-zvukiv/
25. <https://home.cc.umanitoba.ca/~krussll/phonetics/articulation/english/s-z.html>
26. <https://home.cc.umanitoba.ca/~krussll/phonetics/articulation/describing-consonants.html>
27. Шелест Г.Ю. Вивчення української мови як іноземної: проблеми, нові методики, перспективи. – Прага: Празький державний технічний університет.
28. Бакум З.П. Методика викладання мов. – 2010.
29. <https://www.youtube.com/playlist?list=PLD6B222E02447DC07>
30. <https://www.youtube.com/@rachelsenglish/featured>
31. <https://www.youtube.com/@koreanfriendhailey>
32. <https://www.youtube.com/@YourKoreanSaem>

33. Чорна М.М. Зіставний аналіз фонем української, англійської та німецької мовних систем. Актуальні проблеми слов'янської філології. 2010. Випуск XXIII. Частина 2. С. 518-528.
34. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Бондаренко та ін. — К.: Знання, 2010. С. 165-264.
35. Колесник О.С., Гаращук К.В, Гаращук Л.А. Теоретична фонетика англійської мови: навч. посіб. Житомир. Міністерство освіти і науки України, 2015. С. 18-100.
36. Громова О.П., Піддубна Л.М. Теоретична та практична фонетика англійської мови. Частина 1: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2019. С. 9-53.
37. https://otherreferats.allbest.ru/languages/00969020_0.html
38. <https://studfile.net/preview/2040808/>
39. <https://sdamzavas.net/2-75577.html>
40. <https://studfile.net/preview/2300062/>
41. <https://may.alleng.org/mybook/1phonet/r.htm>
42. Кім Гон Сук. Особливості звукової системи корейських вибухових приголосних – Збірник начальних статей Корейської асоціації слов'язнавства. — 2003. № 18 (2). С. 335-350.
43. Лі Хо Йонг. Фонетика корейської мови. — Сеул: Техакса, 2003.
44. Andrea De Benedittis. Guide to Korean Pronunciation. – 2020.
45. Шелест Г.Ю. Вивчення української мови як іноземної: проблеми, нові методики, перспективи. – Прага: Празький державний технічний університет. – 2018.
46. Бакум З.П. Українська мова як іноземна: лінгводидактичні проблеми. Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету, 5, 226–232. – 2010.

47. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти / Станіслав Олександрович Караман. – К. : Ленвіт, 2000.
48. Тарнопольський О.Б., Кабанова М.Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі. Підручник. – Дніпро, 2019.
49. <https://www.youtube.com/watch?v=IVJg3hVQKJ4>
50. https://en.wikipedia.org/wiki/English_phonology
51. Фонди лабораторії ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка.
52. Білодід І.К., Жовтобрюх М.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К., 1969.
53. Тоцька Н. І. Голосні фонемі української літературної мови. – К., 1973.
54. Прокопова Л.І. Приголосні фонемі сучасної української літературної мови: Експериментально-фонетичне дослідження. – К., 1958.
55. Бас-Кононенко О.В. Фонетика мовлення: палатограми українських складів (Альбом).- К., 2013.
56. Ladefoged P. Course in Phonetics (5th ed.), Fort Worth: Harcourt College Publishers – 2006.
57. Espy-Wilson C. Articulatory Strategies, speech Acoustics and Variability – 2004.
58. Celce-Murcia M., Brinton D., Goodwin J. Teaching Pronunciation: A Reference for Teachers of English to Speakers of Other Languages, Cambridge University Press – 1996.